

Treoiríníte maidir le Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte in Iar-Bhunscoileanna

Cuid 1

Foilsíodh na Treoirlínte maidir le Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte in Iar-bhunscoileanna mar thoradh ar chomhthionscadal a ghabh an Roinn Oideachais agus Scileanna, an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta, an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus an Tionscnamh Pleanála um Fhorbairt Scoileanna orthu féin.

Forbraíodh na Treoirlínte seo de dheasca éilimh láidir ón earnáil oideachais le haghaidh treorach agus soiléiriú i dtaca leis na hoibleagáidí agus na freagrachtaí dlíthiúla arna bhforchur ar scoileanna. Ba é an t-éileamh seo chomh maith leis an tuiscint go raibh gá le sábháilteacht agus sláinte an ionaid oibre a bhainistiú, agus gur féidir leis an dá ní seo bheith mar chuid dhílis de na próisis phleanála atá ann cheana ar leibhéal na scoile, a bhí mar bhunús leis an gcomhoibriú a tharla idir na pairtnéirí bainteacha.

Is uirlis bhainistíochta na Treoirlínte chun treoir agus comhairle phraiticiúil a thabhairt do scoileanna agus chun cabhrú leo timpeallacht shábháilte agus sláintiúil scoile don fhoireann, do na daltaí agus do chuartheoirí a phleanáil, a eagrú agus a bhainistiú. Chomh maith leis sin, cabhróidh siad le scoileanna beartais agus cleachtais reatha a thagarmharcáil in aghaidh riachtanais reachtaíochta reatha. Ní chuireann siad aon fhreagracht bhreise ar scoileanna nach bhfuil ann cheana sa reachtaíocht.

Is cur chuige céim ar chéim Páirt 1 de na Treoirlínte chun córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte d'iar-bhunscoileanna a bhunú. Tá na huirlisí agus na teimpléid atá riachtanach chun na córais seo a bhunú ar fáil i bPáirt 2. Mar chuid lárnach den fheisteán uirlisí seo tá sraith teimpléad measúnaithe riosca a chabhróidh go mór le riosca a laghdú i do scoil go nithiúil agus go praiticiúil.

Tá tairbhí móra le baint as sábháilteacht agus sláinte i scoileanna a bhainistiú go héifeachtach. Nuair a chuirtear córais éifeachta i bhfeidhm chun timpistí, gortú agus drochshláinte foirne, daltaí agus cuairteoirí na scoile a chosc, feabhsaítear timpeallacht na scoile iomláin mar áit oibre agus foghlama.

Gabhaimid buíochas leis na daoine ar fad a ghlac páirt in ullmhúchán na Treoirlínte seo. Agus go mór mór ba mhaith linn buíochas a ghabháil le hionadaithe na bpáirtneirí oideachais as an obair ar fad a rinne siad, rud a chur go mór le rath an phróisis chomhoibrithe le linn forbartha na dTreoirlínte seo. Ba mhaith linn buíochas a ghabháil freisin leis na scoileanna a chabhraigh na Treoirlínte a threoir agus a shóláthraigh aiseolas fórluachmhar dúinn le linn a bhforbartha.

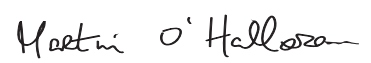
Bridget McManus
Ard-Rúnaí
An Roinn Oideachais agus
Scileanna

Ciarán Breen
Stiúrthóir
An Ghníomhaireacht
um Éilimh ar an Stát

An Dr. Sinéad Breathnach
AnComhordaitheoir
Náisiúnta
An tionscnamh pleanála le
haghaidh forbairt scoile

Martin O'Halloran
Príomhoifigeach
Feidhmiúcháin
An tÚdarás Sláinte agus
Sábháilteachta

clár

Réamhrá	6
Cé dóibh na Treoirínte seo?	7
Buntéarmaí	7
Cén fáth a ndéantar sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú?	8
Cé atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte i scoileanna?	9
Dualgais fostaithe/foirne ag an obair	10
Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte i Scoileanna	13
Cad is córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte ann?	14
Céim 1: Beartas agus tiomantas	15
Céim 2: Pleanáil	16
2.1 Struchtúr éifeachtach bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a bhunú.	17
2.2 Athbhreithniú a dhéanamh ar dhoiciméid agus ar chórais atá ann cheana	19
Céim 3: Cur i bhfeidhm	20
An ráiteas sábháilteachta a ullmhú	21
3.1 Beartas sábháilteachta agus sláinte	22
3.2 Próifíl na scoile	22
3.3 Acmhainní le haghaidh sábháilteachta agus sláinte sa scoil	22
3.4 Róil agus freagrachtaí maidir le sábháilteacht agus sláinte	22
3.5 Measúnú riosca	26
3.6 Nósanna imeachta éigeandála, sábháilteacht dóiteáin, garchabhair, timpistí agus tarluithe contúirteacha	28
3.7 Teagasc, oiliúint agus maoirseacht	31
3.8 Cumarsáid agus Comhairliúchán	31
Céim 4: Ag tomhas feidhmíochta	33
Céim 5: Iniúchóireacht agus athbhreithniú	35
Ceisteanna Coitianta (CCanna)	37
Reachtaíocht	38
Córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte	40
Pleanáil	41
Róil agus freagrachtaí	42
Ráiteas sábháilteachta agus measúnú riosca	44
Imscrúdú agus tuairisciú ar thimpistí	49
Tuilleadh eolais agus tacaíocht	52
Gluais	55
Foinsí Tagartha agus Ábhar Treorach	61

Cé dóibh na Treoirínite seo?

Buntéarmaí

Cén fáth a ndéantar sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú?

Cé atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte i scoileanna?

Dualgais fostaithe/foirne ag an obair

Réamhrá

Is doiciméad treorach agus uirlis araon iad **na Treoirínte maidir le Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte in Iar-bhunscoileanna** (na Treoirínte) chun cabhrú le scoileanna sábháilteacht, sláinte agus leas a bhainistiú.

Is cur chuige céim ar chéim an acmhainn seo chun cabhrú le scoileanna timpeallacht scoile sábháilte agus sláintiúil don fhoireann, do dhaltáí agus do chuiditheoirí a phleanáil, a eagrú agus a bhainistiú.

Is féidir na Treoirínte a úsáid chun feabhas a chur ar na córais atá i bhfeidhm ag iar-bhunscoileanna cheana féin, seachas córais nua a chur in ionad na córais sin. Is féidir le scoileanna an rogha a dhéanamh coistí agus beartais sábháilteachta reatha atá acu cheana féin a úsáid, ach ba chóir dóibh na Treoirínte a úsáid mar threoir chun a gcuid nósanna imeachta agus córais a uasghrádú más gá leis.

Ní chuireann na Treoirínte seo AON fhreagracht bhreise ar scoileanna nach bhfuil ann cheana sa reachtaíocht.

Tá teimpléid mheasúnaithe riosca sna Treoirínte. Cabhróidh na teimpléid seo leat tabhairt faoi na príomhghuaiseachta atá i do scoil; Ní mór duit a thabhairt faoi deara, áfach, go bhféadfadh guaiseacha ar leith a bheith bainteach le do scoil nach bpléitear leo sa doiciméad seo.

Is grúpa oibre ina bhfuil ionadaithe ón Roinn Oideachais agus Scileanna, an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta, an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus an Tionscnamh Pleanála um Fhorbairt Scoileanna a d'ullmhaigh na Treoirínte.

Ligean na Treoirínte do phleanáil scoile le haghaidh sábháilteachta agus sláinte a bheith mar chuid dhílis de phróiseas Phleanáil na Scoile Uile, próiseas ar a bhfuil scoileanna eolach cheana féin.

Is í aidhm na dTreoirínte maidir le Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte in Iar-bhunscoileanna:

- cabhrú le scoileanna sábháilteacht agus sláinte a phleanáil, a eagrú agus a bhainistiú go héifeachtach;
- cabhrú le scoileanna bearta agus cleachtais reatha a thagarmharcáil in aghaidh riachtanais reachtaíochta reatha, dualgais chúraim faoin dlí coiteann agus na gcleachtas is fearr.
- an t-ualach riaracháin ar scoileanna a laghdú;
- cur ar chumas scoileanna a gcuid ráitis shábháilteachta a scríobh agus a thabhairt cothrom le dáta;
- cur ar chumas scoileanna a gcuid measúnuithe riosca a chruthú nó a thabhairt cothrom le dáta;
- d'fhonn cur i bhfeidhm agus athbhreithniú na gcleachtas sábháilteachta agus sláinte is fearr a éascú do bhainistíocht agus d'fhoireann na scoile.

Cé dóibh na Treoirlínte seo?

Ba chóir do Bhoird Bhainistíochta/Coistí Gairmoideachais, bainisteoirí scoile, Príomhoidí, Leas-phríomhoidí, foireann teagaisc agus neamh-theagaisc agus aon fhoireann eile iomchuí na Treoirlínte a léamh. Ba chóir go mbeadh rochtain ag gach ball de phobal na scoile ar na Treoirlínte

Buntéarmaí

Tá gluais iomlán ar fáil ar leathanach 55 de na Treoirlínte. Ba chóir go mbeadh gach ball de phobal na scoile eolach ar na téarmaí riachtanacha seo a leanas, ó thús:

Fostaithe/foireann:

Ar mhaithe le soléiteacht úsáidtear an focal ‘foireann’ in ionad an téarma ‘fostaithe’ i go leor cásanna. Áit a luaitear ‘fostaí/fostaithe’ is féidir leis an léitheoir glacadh leis gur ‘foireann’ atá i gceist. Leagtar amach sainmhíniú don téarma fostaí i Roinn 2(1) den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005.

Guais:

Is éard is guais ann ná rud ar bith a d’fhéadfadh díobháil a dhéanamh do dhaoine, do réadmhaoín nó don timpeallacht is féidir le hábhar oibre, píosa trealaimh nó modh nó cleachtas oibre a bheith i gceist.

Riosca:

Ciallaíonn riosca an chosúlacht atá ann go ndéanfar díobháil do dhuine chomh maith le déine na díobhála a fhulaingítear. Braitheann an riosca freisin ar líon na ndaoine atá faoi lé na guaise.

Rialúcháin/bearta rialúcháin:

Is iad rialúcháin/bearta rialúcháin na bearta cosantacha a ghlactar mar réamhchúram chun a áirithiú go ndíchurfar agus go laghdófar an riosca.

Measúnú riosca

Baineann measúnú riosca le guais a shainaithint, agus ina dhiaidh sin le meastachán a dhéanamh ar déine agus ar chosúlacht na díobhála a d’fhéadfadh eascairt as. Mar sin, is féidir leis an bhfostóir na bearta rialúcháin seo a bhunú chun an riosca a laghdú nó chun leogacht na réamhchúraimí a ghlac sé nó sí leo a mheas.

Beartas sábháilteachta agus sláinte

Tosaíonn gach ráiteas sábháilteachta le dearbhú, sínithe ar leibhéal na hardbhainistíochta thar ceann an fhostóra. An Beartas sábháilteachta agus sláinte a thugtar air seo Déantar gealltanais sa dearbhú chun a áirithiú go mbeidh an áit oibre chomh sábháilte agus chomh sláintiúil a mhéid is indéanta agus go gcomhlíonfar na ceanglais reachtúla ar fad. Ba chóir don dearbhú seo an beartas maidir le feidhmíochta sábháilteachta agus sláinte foriomláin a mhíniú go soiléir, chomh maith le creat le haghaidh bhainistíochta sábháilteachta agus sláinte a sholáthar agus liosta a dhéanamh de na haidhmeanna cúí. Is féidir cóip den bheartas sábháilteachta agus sláinte a choimeád ar taispeáint in áit fheiceálach phoiblí den scoil.

Córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte

Déanann sé seo tagairt don pháirt sin de chóras bainistíochta na scoile san iomlán lena n-áirítear a struchtúr eagrúcháin, gníomhaíochtaí pleanála, freagrachtaí, cleachtais, modhanna oibre agus a cuid acmhainní chun beartas sábháilteachta agus sláinte na scoile a fhorbairt, a chur i bhfeidhm, a athbhreithniú agus a chothabháil.

Téarmaí Riachtanacha ar lean.

Ráiteas sábháilteachta:

Is clár scríofa é an ráiteas sábháilteachta a leagan amach gealltanais na scoile maidir le sábháilteachta, sláinte agus leasa na foirne (teagaisc agus neamh-theagaisc) a chosaint ag an obair agus sábháilteacht agus sláinte daoine eile a d'fhéadfadh a bheith faoi thionchar ghníomhaíochtaí oibre sa scoil – lena n-áirítear cuairteoirí, tuismitheoirí/caomhnóirí agus daltaí – a chosaint freisin. Go bunúsach, sonraíonn an ráiteas sábháilteachta modh bainistíochta na scoile i leith sábháilteachta, sláinte agus leasa foirne, daltaí, cuairteoirí agus conraitheoirí. Ní mór measúnú riosca coimsitheach a bheith san áireamh sa ráiteas sábháilteachta a aithníonn guaiseacha san áit oibre, a dhéanann measúnú ar na rioscaí a bhaineann leis na guaiseacha sin agus a shonraíonn cén beartais rialúcháin is gá a bhunú chun an riosca a dhíchur/laghdú.

Cén fáth go ndéanfaí sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú?

Tá cúiseanna morálta, dlíthiúil agus eiticíúil ann chun sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú ag an obair. Bíonn guaiseacha agus rioscaí i scoileanna, amhail aon áit oibre eile. É sin ráite, is áit oibre ar leith í timpeallacht na scoile ós rud é go roinntear í le i bhfad níos mó neamh-oibrithe ná le hoibrithe, .i. na daltaí.

Is údar fulaingthe agus péine don duine aonair agus dá chlann timpistí agus teagmhais a tharlaíonn san áit oibre. Bíonn tionchar acu ar chumas an duine a chuid oibre a dhéanamh agus sult a bhaint as an saol lasmuigh den obair. Is teip sa bhainistíocht sábháilteachta is cúis le go leor timpistí agus le cásanna drochshláinte gairme.

Is féidir le timpistí gairme a bheith an-chostasach agus is minic a bhíonn costais ghaolmhara le n-íoc ag fostóirí dá bharr:

- pá breoiteachta, lucht saothair a chur ina (h) ionad go sealadach, luathscor, lucht saothair nua a earcú agus a thraenáil.
- damáiste do ghléara, trealamh, ábhair agus táirgí a dheisiú;
- an t-am bainistíochta a chaitear ag pléigh le timpistí;
- ardú ar mhéid na dtáillí árachais agus na gcostais dlí;
- éilimh ar chúiteamh.

Cuireann córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte réamhghníomhach timpeallacht oibre níos sábháilte chun cinn agus seachnaítear timpistí agus teagmhais dá bharr. De bhreis ar chostais a laghdú, áiríthíonn córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte éifeachtach go:

- go mbeidh socrúithe sábháilteachta agus sláinte dóthanacha i bhfeidhm don fhoireann, do na daltaí agus d'aon duine eile ar a dtéann gníomhaíochtaí na scoile i gcion air.
- gur féidir le múinteoirí agus foireann eile a bheith cinnte go bhfuil córais sábháilteachta agus sláinte dea-phleanáilte i bhfeidhm agus iad ag dul i mbun a gcuid cúraimí;
- nach gcuirtear airgead amú – is féidir le tosaíochtaí airgeadais a bheith bainteach le measúnuithe riosca cúramacha;
- go laghdaítear neamhláithreachtaí foirne de bharr ghortaithe agus drochshláinte gairme;
- go laghdaítear líon na dtimpistí agus méid na gcostas gaolmhara dá bharr;
- go bhfeabhasaítear meanma daltaí, foireann agus tuismitheoirí/caomhnóirí na scoile;
- go laghdaítear líon agus costas na n-éileamh ar chúiteamh.

Cé atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte i scoileanna?

In Éirinn, is é Bord Bainistíochta na scoile, nó más scoil Choiste Gairmoideachais atá i gceist, an Coiste Gairmoideachais féin, mar fhostóir, atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte a gcuid fostaithe ag an obair agus as sábháilteacht agus sláinte iad siúd ar a dtéann gníomhaíochtaí oibre na scoile i gcion orthu a áirithiú a mhéid agus is féidir.

Is féidir leis an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais dualgais a tharmligean chuig fostaithe le go bhfeidhmeoidh siad ar a shon. Is féidir le Príomhoidí, Leas-Príomhoidí agus daoine eile feidhmeanna ginearálta agus sainiúla a ghlacadh chun sábháilteacht, sláinte agus leas sa scoil a bhainistiú ó lá go lá, mar is cuí leis an mBord/Coiste Gairmoideachais. Is ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais, áfach, atá an fhreagracht dheiridh maidir le sábháilteachta, sláinte agus leasa.

Tá páirt le glacadh ag gach duine sa scoil chun dea-chleachtas shábháilteachta, sláinte agus leasa a chur chun cinn san ionad scoile; daltaí, cuairteoirí agus conraitheoirí san áireamh. Leagtar síos riachtanais shainiúla d'fhostóirí agus d'fhostaithe sa reachtaíocht bhunaithe maidir le sábháilteachta agus sláinte agus i ndualgais faoin dlí coiteann chomh maith.

Dualgais na mBord Bainistíochta/Coistí Gairmoideachais fán Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005.

Leagan an tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas 2005 (Acht 2005) amach na príomhfhórlacha a bhaineann le sábháilteacht, sláinte agus leas daoine ag an obair a dhaingniú agus a fheabhsú, lena n-áirítear:

- na riachtanais le haghaidh rialúcháin shábháilteachta agus sláinte ag an obair;
- an bhainistíocht, eagrúchán agus na córais oibre is gá chun na cuspóirí seo a bhaint amach;
- freagrachtaí agus feidhmeanna na bhfostóirí, na ndaoine féinfhostaithe, na bhfostaithe agus aon duine eile;
- na modhanna oibre is gá chun a áirithiú go gcomhlíonfar na riachtanais reachtaíochta.

Dualgais fostaithe/foirne ag an obair

Dualgais foirne fán Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005

De réir an Achta 2005 is gá do gach fostaithe (lena n-áirítear fostaithe lánaimseartha agus páirtaimseartha, buana agus sealadacha, beag beann ar aon socrúithe conartha atá acu) comhoibriú go huile agus go hiomlán leis an bhfostóir le go gcuirfí i bhfeidhm, go mbunófaí, agus go gcloífí le beartais shábháilteachta agus sláinte cuí.

Folaíonn dualgais fostaithe ag an obair:

- aire a thabhairt, a mhéid agus is féidir, chun a s(h)ábháilteacht, sláinte agus leas féin a chosaint, agus sábháilteach, sláinte agus leas aon duine eile a d'fhéadfadh a c(h)uid gníomhaíochtaí agus easnamh ag an obair dul i gcion orthu a chosaint freisin.
- comhoibriú lena f(h)ostóir nó le haon duine eile a mhéid agus is gá chun go bhféadfaidh a f(h)ostóir nó aon duine eile na forálacha reachtúla cuí a chomhlíonadh (eadhon Acht 2005);
- freastail ar chúrsaí oiliúna agus teagasc a fháil maidir le ceartúsáide earraí agus trealamh;
- trealamh cosanta pearsanta (TCP) nó éadach cosantach a chuirtear ar fáil dá s(h)ábháilteacht a úsáid;
- tuairisc a thabhairt dá f(h)ostóir a luaithe agus is féidir maidir le:
 - aon obair atá á chur i gcrích a d'fhéadfadh é/í féin nó daoine eile a chur i mbaol;
 - aon locht san áit oibre, sa chóras oibre, nó aon earra nó substaint a d'fhéadfadh é/í féin nó daoine eile a chur i mbaol;
 - aon rud a sháraíonn na forálacha reachtúla cuí go bhfios dó/di;
- scor den iompar míchuí agus den iompraíocht chontúirteach.

Dualgas cúraim Bhoird Bhainistíochta/Choiste Gairmoideachais mar fhostóir de réir dlí

Tá bunphrionsabal faoin dlí coiteann á fhorbairt ag na cúirteanna thar na blianta go mbeidh dualgas dlíthiúil ar gach fhostóir sa Stát, bíodh sé san earnáil phoiblí nó san earnáil phríobháideach, timpeallacht oibre shábháilte a chur ar fáil d'fhostaithe. Is é atá sa dualgas sábháilteacht fostaithe ag an obair a áirithiú, a mhéid is indéanta. Ní dualgas iomlán é timpistí a chosc agus más féidir a chruthú gur glacadh gach cúram réasúnta iad a chosc, seachnófar an dliteanas. Tugtar dualgas cúraim an fhostóra nó dliteanas an fhostóra ar seo.

Miondealaítear dualgas cúraim an fhostóra i gceithre cuid de ghnáth:

- áit oibre shábháilte, a mhéid is indéanta, a áirithiú;
- gléasra agus trealamh sábháilte, a mhéid is indéanta, a áirithiú;
- córais oibre shábháilte, a mhéid is indéanta, a áirithiú;
- foireann atá meabhrach ar shábháilteacht (inniúil), a mhéid agus is féidir.

De bhreis ar chúraim réasúnach d'fhostaithe a éileamh ó fhostóirí, d'fhorbair na cúirteanna prionsabal cosúil chun daoine nach fostaithe iad a chosaint freisin, cibé an cuairteoirí ón bpobal, conraitheoirí, daltaí agus/nó tuismitheoirí/caomhnóirí iad. Tugtar dliteanas poiblí ar an réimse seo den dlí.

Tort faillí

Is é an tort (éagóir shibhialta) faillí an tort is coitinne a bhíonn tionchar aige ar scoileanna. An sainmhíniú ginearálta a thugtar ar fhaillí ná gníomh, a dhéanadh duine réasúnta, a fhágáil gan déanamh, nó gníomh nach ndéanadh duine stuama nó réasúnta a dhéanamh. Tá ceithre ghné ag faillí.

Is iad sin:

- dualgas cúraim;
- sárú an dualgais seo: nuair is faoi bhun 'chaighdeáin chúraim' áirithe na gníomhartha/ neamhghníomhartha;
- damáiste: caithfidh gur fhulaing an duine atá ag déanamh agartha cailteanas nó gortú;
- cúisíocht: ní mór gaol cúisíoch a bheith idir an sárú dualgais (an bealach a ghníomhaigh an duine) agus an damáiste a baineadh den duine atá ag déanamh agartha.

Dliteanas ionadach

Sa chás seo bíonn an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais freagrach as gníomhartha nó neamhghníomhartha fostaí (teagasc nó neamhtheagasc) le linn dó nó di a bheith ag obair, cibé an bhfuil an fostaí sin ina (h)áit oibre nó in áit eile, m.sh. ar turas scoile. Is é rialúchán an ghné is tábhachtaí, agus chomh maith leis sin, ní mór go raibh an fostaí ag obair faoi raon a c(h)uid dualgais ag an am a tharla an gníomh nó ar fágadh an gníomh gan déanamh. Ciallaíonn seo, go héifeachtach, go bhfuil an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais freagrach as gníomh/ neamhghníomh na múinteoirí, na n-airíoch srl. i gcásanna sibhialta nuair a tharlaíonn gortú nó breoiteacht de bharr a gcuid gníomhartha nó neamhghníomhartha ag an obair.

Dualgais an Bhoird Bhainistíochta/Choiste Gairmoideachais fán Acht um Dhliteanas Áiritheoirí 1995.

Leagan an tAcht um Dhliteanas Áiritheoirí 1995 amach freagrachtaí áititheoir na n-áitreabh. Tá cuid mhaith de chásanna dlíthíochta sibhialta bunaithe ar an reachtaíocht seo. Déantar áititheoir a shainmhíniú mar dhuine/ comhlacht atá i gceannas ar an áitreabh agus i gcás scoileanna tá an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais freagrach as timpistí nó drochshláinte a tharlaíonn mar gheall ar staid nó riocht áitreabh na scoile. Leagann an tAcht um Dhliteanas Áititheoirí 1995 dualgais ar áititheoirí maidir le trí chatagóir d'iontrálaithe: Cuairteoirí (lena n-áirítear tuismitheoirí/caomhnóirí, daltaí, srl.), Úsáideoirí Caitheamh Aimsire agus Foghlaithe. Chun tuilleadh sonraí a fháil féach na CCanna, Uimh. 4.

I dtéarmaí praiticiúla, tá coineascú dlí reachtúil agus dlí coiteann ann. Leagtar an phríomh-bhéim san fhorbairt seo ar an dearcadh gurb é dualgas an fhostóra gach cúram réasúnach a ghlacadh, ag féachaint do gach riosca intuartha, ar mhaithe le sábháilteacht agus dea-bhaill fostaí nó aon duine eile atá faoina stiúradh nó faoina rialúchán. Má chloígeann scoileanna leis an dlí reachtúil atá níos inrochtana (an tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005), seachnófar, don chuid is mó, éilimh ar chúiteamh faoin dlí coiteann.

Cineálacha timpistí agus teagmhas i scoileanna

Tugann an fhianaise le fios go dtarlaíonn formhór na dtimpistí i scoileanna de bharr sciorthaí, tuislí agus titimí, láimhsiú agus teagmháil le hinnealra agus trealamh. Cé nach dtuairiscítear gortuithe go minic, is fiú a thabhairt faoi deara go bhfuil tionchar níos súntasaí ag na timpistí seo ar an earnáil oideachais ná ar aon earnáil eile, mar a léiríonn an t-am a ghlactar saor ón obair dá bharr. Féach na CCanna Uimh. 34-38.

Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte i Scoileanna

Cúig chéim an chórais bhainistíochta sábháilteachta agus sláinte

Céim 1: Beartas agus Tiomantas

Céim 2: Pleanáil

Céim 3: Cur i bhFeidhm

Céim 4: Ag tomhas feidhmíochta

Céim 5: Iniúchóireacht agus athbhreithniú

Bainistiú Sábháilteachta agus Sláinte i Scoileanna

Cad is córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte ann?

Is é atá i gceist le Córas Bainistíochta Sábháilteachta agus Sláinte (SMS) i dtimpeallacht scoile ná próiseas leantach a bhfuil mar aidhm aige feabhas leanúnach ar bhainistiú sábháilteachta na scoile a chur chun cinn. Luíonn sé isteach i mbainistiú iomlán na scoile agus cuimsíonn sé struchtúr na scoile, gníomhaíochtaí pleanála, cleachtais, nósanna imeachta, agus acmhainní chun sábháilteacht, sláinte agus leas na scoile a fhorbairt, a chur i bhfeidhm, a athbhreithniú agus a chothabháil. Leagan an SMS amach na saincheisteanna a ndíreofar orthu agus is uirlis é chun clár feabhasúcháin agus féininiúcháireachtaí nó féinmheasúnachtaí a fhorbairt.

Tá cúig chéim ann chun SMS rathúil a bhunú. Leagan na Treoirlínte seo amach na cúig chéim is gá chun SMS a chur i bhfeidhm. Is féidir an treoir seo a leanúint céim ar chéim chun SMS a chur i bhfeidhm nó is féidir í a úsáid chun feabhas a chur ar chórais atá ann cheana.

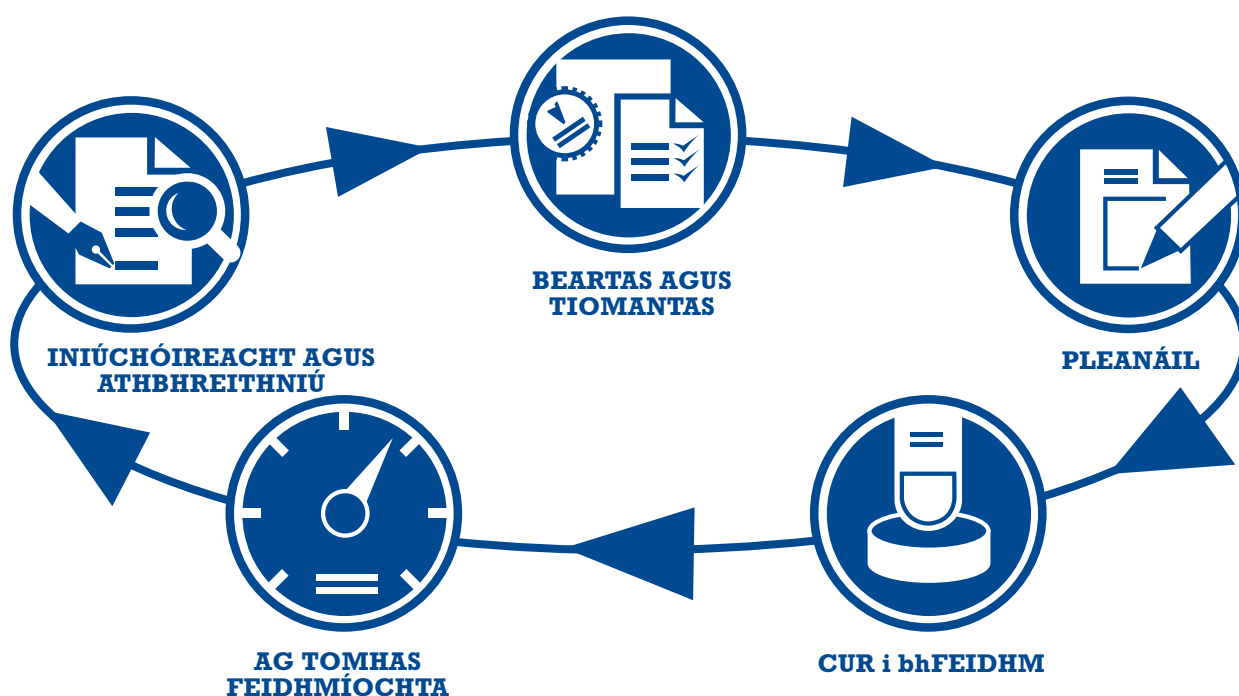

Fig.1 Príomhghnéithe córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte

Céim 1: Beartas agus tiomantas

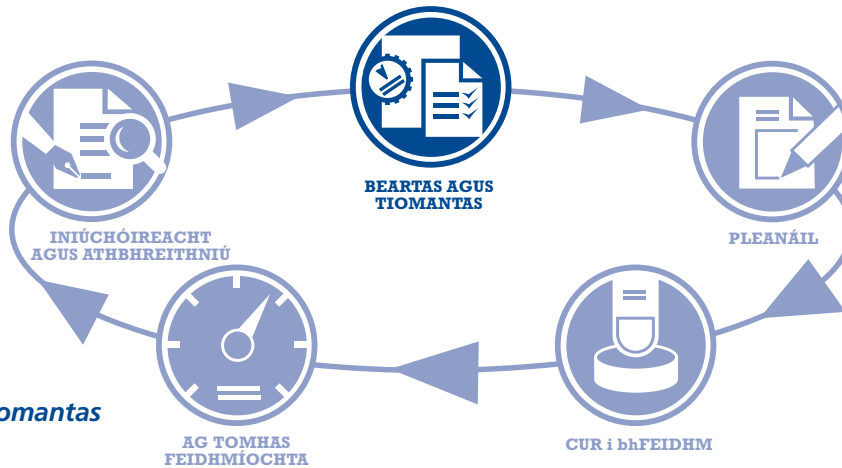

Fig.2 Céim 1:
Beartas agus Tiomantas

Ba chóir don Bhorc Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais (nó duine a oibríonn faoina threoir) beartas sábháilteachta agus sláinte a ullmhú mar pháirt d'ullmhúchán an ráiteas sábháilteachta a cheanglaíonn Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an obair 2005 ar an bhfostóir. Is doiciméad scríofa é an beartas seo ina bhfuil dearbhú a mhaíonn gealltanais an Bhoird Bhainistíochta/Choiste Gairmoideachais sábháilteacht, sláinte agus leas sa scoil a chinntiú. Leagan beartas sábháilteachta agus sláinte éifeachtach amach treoir soiléir le go leanfaidh an scoil é.

Is é an beartas sábháilteachta agus sláinte an chéad chuid den ráiteas sábháilteachta Ba chóir dó achoimre a thabhairt ar ghealltanais an Bhoird Bhainistíochta/Choiste Gairmoideachais go mbeidh an scoil chomh sábháilte agus sláintiúil agus is féidir leis a bheith agus go gcomhlíonfar na riachtanais reachtúla cuí ar fad. Ba chóir dó an beartas a mhíniú i ndáil le feidhmíochta sábháilteachta agus sláinte iomlán, creat a chur ar fáil chun sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú, agus liosta de bheartais scoile cuí a chur le chéile.

Is féidir na gealltanais seo a leanas ón mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais a chur leis:

- gníomhaíochtaí scoile a bhainistiú agus a láimhseáil chun sábháilteacht, sláinte agus leas na foirne a chinntiú;
- iompar agus láimhseáil míchuí a d'fhéadfadh sábháilteacht na foirne nó daoine eile a chur i mbaol a chosc¹;
- bealaí isteach agus amach sábháilte a chur ar fáil;
- gléasra agus trealamh sábháilte a chur ar fáil;
- córais oibre sábháilte a chur ar fáil;
- rioscaí ó aon earra nó substaint don tsábháilteacht agus don tsláinte a chosc;
- faisnéis, treoir, oiliúint agus maoirseacht cuí a chur ar fáil;
- trealamh cosanta pearsanta (TCP) agus éadach cosantach cuí a chur ar fáil áit nach féidir guaiseacha a dhíchur;
- pleananna éigeandála a ullmhú, a athbhreithniú agus a athchóiriú;
- foireann a ainmniú le haghaidh dualgas éigeandála;
- áiseanna leasa a chur ar fáil agus a chothabháil;
- duine inniúil a cheapadh chun comhairle agus cabhair a thabhairt d'fhonn sábháilteacht, sláinte agus leas na foirne a áirithiú.

Cé nach n-éilítear go dlíthiúil é, is dea-chleachtas é cóip den bheartas sábháilteachta agus sláinte a choimeád ar taispeáint in áit fheiceálach phoiblí den scoil.

Féach Cuid 2, Uirlís 2 Sampla de Bheartas Sábháilteachta agus Sláinte

¹ Áirítear "rancás" agus bulaíocht laistigh den chatagóir seo.

Céim 2: Pleanáil

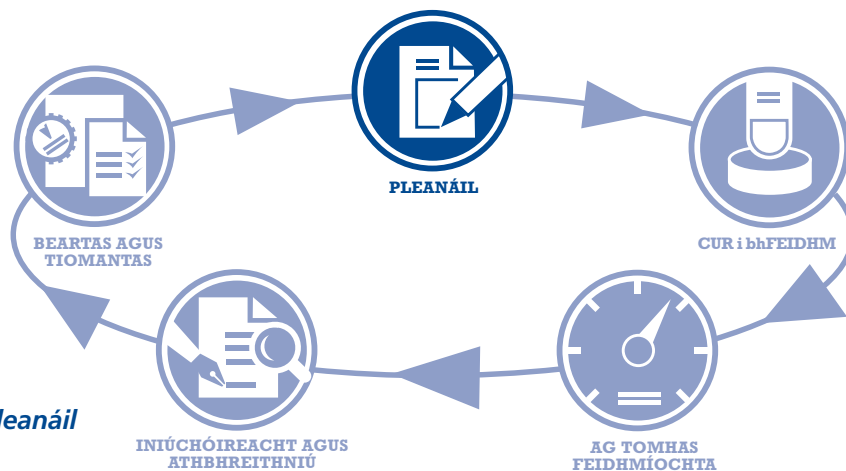

Fig.3 Céim 2: Pleanáil

Is cuid thábhachtach pleanáil de chóras bainistíochta sábháilteachta agus sláinte na scoile. Éilíonn an córas seo go ngníomhóidh scoileanna ar bhealaí éagsúla i dtimpeallacht chasta agus dhúshlánach. Is féidir leis na gníomh a n-éilítear:

- bheith síorghnách agus sothuartha, (m.sh. measúnuithe riosca bliantúil, cruinnithe an choiste sábháilteachta, iniúchtaí ar an láthair a phleanáiltear roimh ré, cúrsaí oiliúna).
- tarlú de bharr imeachtaí suntasacha ar leith nó mar thoradh ar mheasúnuithe riosca. Is féidir roinnt mhaith díobh seo a shocrú agus a chur i bhfeidhm gan mórán moille, (m.sh. trealamh a dheisiú, rialacháin shábháilteachta nua, athrú sa chleachtas oibre de dheasca timpiste);
- a chur i bhfeidhm de réir phlean thar tréimhse ama níos faide nó i gcéimeanna, agus d'fhéadfadh impleachtaí suntasacha airgeadais a bheith acu dá bharr (m.sh. bonneagar nua a chur in ionad droch-bhonneagar, trealamh nua a thabhairt isteach, príomh-suíomhanna a athchóiriú).

Féadfaidh go mbainfidh na riachtanais éagsúla a leagtar amach sa ráiteas sábháilteachta le gnéithe réamhbhunaithe de chóras bainistíochta sábháilteachta agus sláinte na scoile nó gur pháirt iad de chlár forbartha a bhaineann le tréimhse suntasach ama atá le teacht.

Ní mór don scoil, mar sin, a cuspóirí gearr, meán agus fadtéarmach a leagan síos chun a cuid iarrachtaí ar mhaithe le sábháilteacht agus sláinte sa scoil ar fad a chothabháil agus a fheabhsú. Ní mór di bealaí a leagan amach chun na cuspóirí seo a bhaint amach, na hacmhainní is gá agus na feidhmeanna a bheidh ag daoine lena gcur i gcrích a shainaithint. Ní mór di a chur san áireamh ní hamháin bonneagar fisiciúil na scoile ach conas a fheidhmíonn agus a bhíonn caidreamh ag daoine lena chéile ann. Ní mór an ghníomhaíocht éagsúil seo a phleanáil ar bhealach soiléir más amhlaidh gur sobhainistithe agus éifeachtach a bheidh sé.

Is fearr pleanáil sábháilteachta agus sláinte a aithint mar dhlúthpháirt de Phlean na Scoile Uile. Tarraingíonn sé ar roinnt mhaith de na hacmhainní agus na struchtúir chéanna atá le feiceáil i ngnéithe eile de phróiseas pleanála na scoile. Ba chóir don ráiteas scoile a bheith comhsheasmhach agus a bheith ag teacht le tosaíochtaí agus chinntí pleanála scoile go ginearálta.

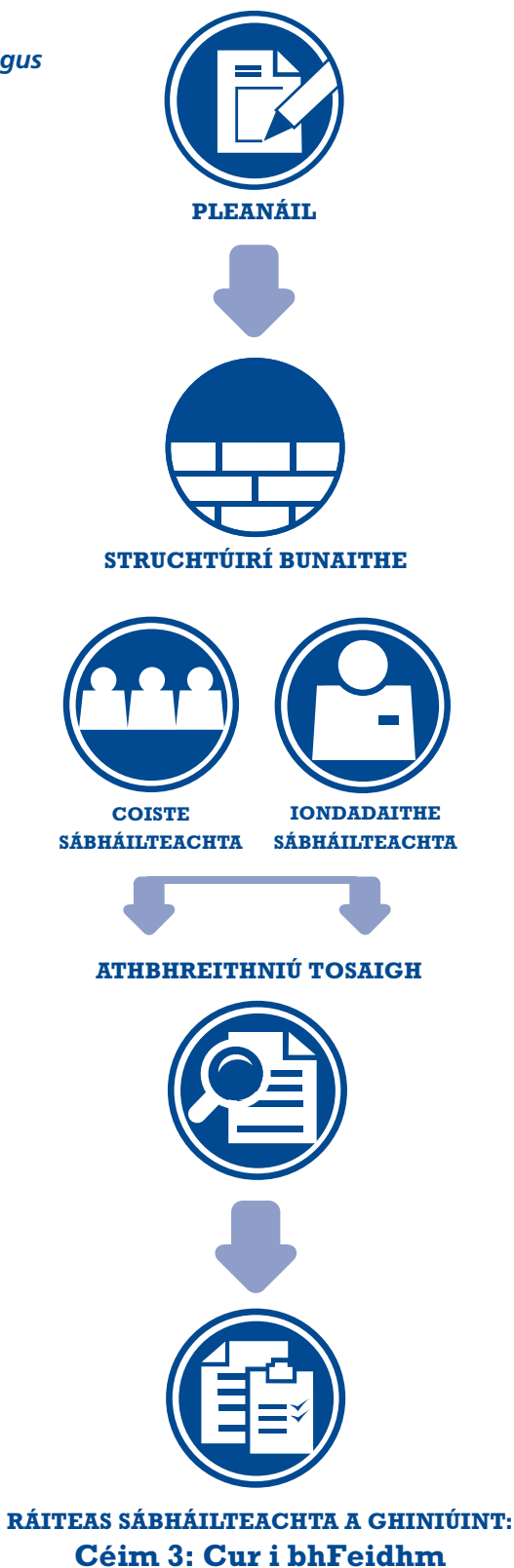
Is féidir céim thosaigh an phróiseas pleanála sábháilteachta agus sláinte a roinnt ina dhá chuid:

- Struchtúr éifeachtach bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a bhunú (féach 2.1)
- Athbhreithniú a dhéanamh ar dhoiciméid agus ar chórais atá ann cheana (féach 2.2)

2.1 Struchtúr éifeachtach bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a bhunú.

Is féidir le Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais duine a ainmniú, mar shampla Príomhoide na Scoile, Leas-phríomhoide nó duine éigin eile, chun pleanáil, cur i bhfeidhm agus bainistiú sábháilteachta agus sláinte sa scoil a chomhordú thar a cheann. Ba chóir an coiste sábháilteachta a chruthú agus na hionadaithe sábháilteachta a thoghadh ag an am seo freisin, más cúí sin.

Fig.4 Struchtúr éifeachtach bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a bhunú.

Coiste sábháilteachta

Leagtar amach sainmhíniú an téarma 'coiste sábháilteachta' san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 (Alt 26, Sceideal 4).

Éilítear ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais, mar fhostóir, dul i gcomhairle lena chuid fostaithe chun socruithe a dhéanamh agus a choimeád, ionas gur féidir leis an bhfostóir agus an fostaí comhoibriú le chéile chun sábháilteacht, sláinte agus leas a chur chun cinn agus a fhorbairt san ionad oibre agus chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na mbeart sin.

Éascaíonn coiste sábháilteachta an próiseas comhairliúcháin trí cabhair a thabhairt le dréachtú agus/nó athbhreithniú an ráitis shábháilteachta, an mheasúnaithe riosca, na mbeartas agus na nósanna imeachta laistigh den SMS thar ceann an fhostóra. Ní mór don Bhord Bainistíochta/Choiste Gairmoideachais a ainm a chur leis an ráiteas sábháilteachta roimh a chuirtear i bhfeidhm sa scoil é. Téann siad i gcomhairle i dtaobh chúrsaí sábháilteachta eile freisin, m.sh. athbhreithniú chlár na dtimpistí agus na dtarlúintí agus obair a théann i gcion ar shábháilteach, sláinte agus leas sa scoil a chlárú.

Cabhróidh an coiste sábháilteachta le pleanáil, measúnú agus monatóireacht a dhéanamh ar shábháilteacht agus sláinte i rith na bliana ar fad. D'fhonn é seo a dhéanamh, féadfaidh sé:

- comhaontú ar chonas a chomórfar cruinnithe, a scríobhfar miontuairiscí agus a thuirisceofar ar chruinnithe sceidealaithe i gcaitheamh na bliana scoile;
- achoimre den chlár pleanála a thabhairt don bhliain atá le teacht. D'fhéadfaí an fhéilire seo a scríobh bhfoirm tuairisce ar na gníomhaíochtaí sábháilteachta agus sláinte ar fad atá beartaithe don bhliain (lena n-áirítear measúnuithe riosca, iniúcháireachtaí sábháilteachta, iniúchtaí ar an latháir a phleanáiltear roimh ré, druilí dóiteáin, cúrsaí oiliúna, srl.);
- achoimre a thabhairt d'fheidhmeanna agus freagrachtaí gach duine i gcomhréir leis an reachtaíocht, m.sh. an fhostóir, na fostaithe, aon duine a ghníomhaíonn thar cheann an Bhoird Bhainistíochta/Choiste Gairmoideachais, m.sh. an Príomhoide, an t-oifigeach sábháilteachta nó comhordaitheoir sábháilteachta (má cheaptar ceann), an t-ionadaí sábháilteachta, na conraitheoirí, na daltaí agus na cuairteoirí;
- tuairiscí a ullmhú don Bhord Bainistíochta/Choiste Gairmoideachais agus do chruinnithe foirne, chomh maith le cruinnithe ábharacha eile;
- cinntiú go bhfuil an fhaisnéis maidir le measúnaithe riosca, bearta rialúcháin, tuairiscí timpiste, iniúcháireachtaí agus athbhreithnithe ar an SMS á mheasúnú agus go bhfuil na gnímh cuí á ghlacadh dá bharr;
- aghaidh a thabhairt ar fhorbairtí suntasacha agus/nó fadtéarmacha. D'fhéadfaí na bearta seo a chur i bhfeidhm thar tréimhse ama níos faide nó i gcéimeanna, agus d'fhéadfadh impleachtaí suntasacha airgeadais a bheith acu dá bharr (m.sh. bonneagar nua a chur in ionad droch-bhonneagar, trealamh nua a thabhairt isteach, príomh-suíomhanna a athchóiriú).
- scrúdú an bhfuil úsáid éifeachtach á bhaint as acmhainní chun na hardrioscaí arna sainaitheint sa mheasúnú riosca a leigheas;
- scrúdú an bhfuil úsáid éifeachtach á bhaint as acmhainní chun an SMS a chothabháil agus a fheabhsú;
- measúnú leanúnach ar chleachtais shábháilteachta agus sláinte sa scoil a dhéanamh, agus nósanna imeachta agus éifeachtacht an choiste sábháilteachta a mheas ar an dóigh chéanna.

Is féidir leis na daoine seo a leanas bheith ina mball den choiste sábháilteachta :

- an fhostóir (Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais) nó ionadaí an fhostóra;
- Príomhoide;
- Leas-phríomhoide;
- Oifigeach sábháilteachta nó comhordaitheoir sábháilteachta (má cheaptar ceann);
- Ionadaí/Ionadaithe (má roghnaítear agus ceaptar iad);
- baill den fhoireann, m.sh. múinteoir(i) a bhfuil feidhm(eanna) nó spéis ar leith acu i gcúrsaí sábháilteachta agus sláinte, foireann choimhdeach.

Is féidir le bainistíocht na scoile na daoine seo a leanas a chur ar an gcoiste freisin:

- ionadaí poiblí;
- ionadaí ar tuismitheoir/caomhnóir é.

Ionadaí sábháilteachta:

De réir Ailt 25 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 tá fostaithe i dteideal ionadaí/ionadaithe sábháilteachta a cheapadh a dhéanann ionadaíocht ar a son le linn chomhairliúcháin leis an bhfostóir maidir le cúrsaí sábháilteachta, sláinte agus leasa ag an obair.

Is féidir ionadaí sábháilteachta a roghnú agus a cheapadh mura bhfuil ceann ann cheana féin. Déantar cur síos ar fheidhm an ionadaí sábháilteachta in Acht 2005. Is iad seo cuid de na feidhmeanna a bhíonn aige/aici:

- ionadaíocht a dhéanamh d'fhostaithe maidir le ceisteanna sábháilteachta agus sláinte;
- iniúchtaí sábháilteachta agus sláinte a dhéanamh (tar éis fógra leordhóthanach a thabhairt don bhainistíocht);
- timpistí agus tarluithe contúirteacha a imscrúdú (gan cur isteach ar láthair na timpiste);
- comhoibriú le hIníúcháirí an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta;
- páirt a ghlacadh sa choiste sábháilteachta;
- uirioll ó bhéal nó i scríbhinn a dhéanamh ar son na bhfostaithe.

Oifigeach sábháilteachta:

Níl an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais faoi cheanglas dlíthiúil oifigeach sábháilteachta a cheapadh. I scoileanna áirithe is é an Príomhoide a ghníomhaíonn mar oifigeach sábháilteachta. É sin ráite, is féidir feidhmeanna an oifigigh shábháilteachta a tharmligean chuig fostaí eile. Ní féidir an fhreagracht iomlán do shábháilteacht agus sláinte a tharmligean; is ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais a bheidh an fhreagracht seo. Is féidir leis an oifigeach sábháilteachta tacaíocht a thabhairt do chur i bhfeidhm, athbhreithniú agus cothabháil an SMS. Féach freisin "An tábhacht a bhaineann le daoine inniúla a cheapadh" ar leathanach 25.

2.2. Athbhreithniú a dhéanamh ar dhoiciméid agus ar chórais atá ann cheana

Maidir leis an gcéad chuid eile den phróiseas pleanála, b'fhiú athbhreithniú a dhéanamh ar dhoiciméid agus ar chórais atá ann cheana. Tugtar athbhreithniú tosaigh ar seo: Is fiú go mór athbhreithniú tosaigh a dhéanamh ar ghnéithe uile bainistíochta sábháilteachta agus sláinte sa scoil mar go gcabhraíonn seo le stádas reatha na scoile a bhunú. Tar éis an athbhreithnithe seo is féidir leis an scoil a d'hearbhú an gcomhlíonann na forálacha maidir le sábháilteachta agus sláinte an reachtaíocht agus dea-chleachtas, chomh maith le ceisteanna ar gá tabhairt fúthu a shainiú. Is féidir faisnéis atá ann cheana a chorprú san SMS amhlaidh athdhréachtú nach gá a sheachaint. Cuireann an athbhreithniú tosaigh ar chumas na scoile tosaíochtaí forbartha a leagan síos i réimse na sábháilteachta agus na sláinte. Is féidir an athbhreithniú seo a ghlacadh ar lámh mar chuid d'iniúcháireachta an SMS reatha. Cuirtear uirlis ar fáil i bPáirt 2 le cabhair a thabhairt é seo a dhéanamh.

Féach Cuid 2, Uirlis 1 Doiciméid Pleanála - do theimpléid pleanála eile a chuirtear ar fáil chun cabhair a thabhairt sa phróiseas pleanála i rith na bliana.

Féach Páirt 2, Uirlis 1 (B) Uirlis Iniúcháireachta do Shábháilteacht agus Sláinte ar Scoil

Céim 3: Cur i bhfeidhm

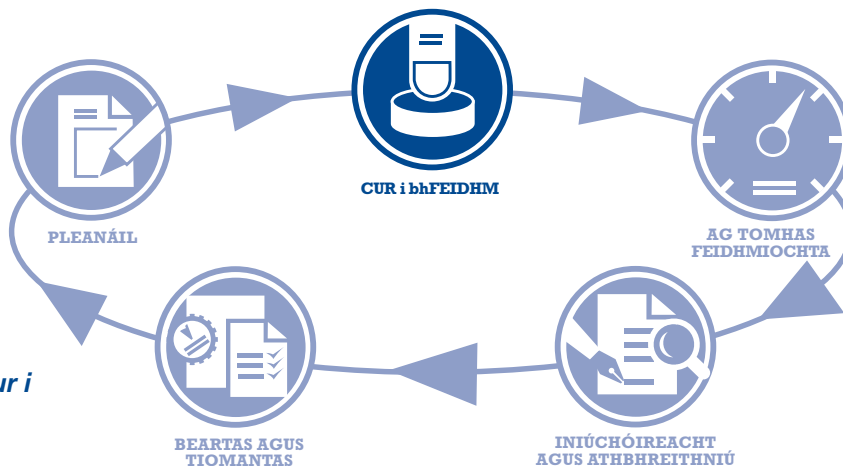

Fig.5 Céim 3: Cur i bhFeidhm

Chun an SMS a chur i bhfeidhm go héifeachtach, ba chóir don scoil na struchtúir shábháilteachta agus sláinte arna bunú in 2.1 a úsáid – an coiste sábháilteachta, an t-ionadaí sábháilteachta, agus an oifigeach sábháilteachta, má cheaptar ceann – mar mheicníochtaí tacaíochta chun na gealltanais a leagtar síos ina beartas sábháilteachta agus sláinte agus aon chuspóirí nó spriocanna eile a bhaint amach. Tar éis bunú na struchtúir phleanála agus ag baint úsáide as an fhaisnéis a eascraíonn as athbhreithniú tosaigh na ndoiciméad agus na gcóras, is féidir tús a chur le forbairt/leasú an ráitis shábháilteachta, rud atá ríthábhachtach i gcur i bhfeidhm chórais bhainistíochta sábháilteachta agus sláinte.

Mar a luaitear in Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, “Ullmhóidh gach fostóir, nó cuirfidh sé á n-ullmhú, ráiteas scríofa bunaithe ar na guaiseacha a shainithnítear agus an measúnú riosca a dhéantar faoi Alt 19, ag sonrú an modh a dhéanfar sábháilteacht, sláinte agus leas a c(h)uid fostaithe ag an obair a áirithiú agus a bhainistiú.”

Is cuid lárnach de bhainistiú sábháilteachta, sláinte agus leasa ag an obair an ráiteas sábháilteachta. Éilíonn Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 go dtáirgfidh an fostóir ráiteas sábháilteachta scríofa chun na rudaí seo a leanas a chosaint:

- sábháilteacht, sláinte agus leas a c(h)uid fostaithe ag an obair;
- sábháilteacht daoine eile a d’fhéadfadh a bheith san ionad oibre, lena n-áirítear daltaí, cuairteoirí, conraitheoirí agus baill den phobal.

Is gealltanais é an ráiteas sábháilteachta sábháilteacht agus sláinte gach duine a úsáideann an scoil a chosaint. Ba chóir don ráiteas a shonrú conas a dhéanfaidh an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais sábháilteacht agus sláinte a chinntiú agus cur síos a dhéanamh ar na hacmhainní is gá chun dlíthe agus caighdeáin shábháilteachta agus sláinte a chothabháil agus a athbhreithniú. Ba chóir go mbeadh tionchar ag an ráiteas sábháilteachta ar na gníomhaíochtaí oibre ar fad, lena n-áirítear:

- roghnú daoine inniúla, trealaimh agus ábhar;
- modhanna oibre;
- an chaoi a dheartar agus a chuirtear ar fáil earraí agus seirbhísí.

Ní mór an ráiteas sábháilteachta a chur ar fáil don fhoireann, agus do dhaoine iomchuí, ag léiriú na guaiseacha a sainithníodh agus na rioscaí measúnaithe a dhíchuireadh agus a cuireadh faoi smacht..

An ráiteas sábháilteachta a ullmhú

Ba chóir go mbeadh na páirteanna seo a leanas sa ráiteas sábháilteachta:

3.1 Beartas sábháilteachta agus sláinte (a bhí faoi thrácht cheana i gCéim 1)

3.2 Próifíl na scoile

3.3 Acmhainní le haghaidh sábháilteachta agus sláinte sa scoil

3.4 Ról agus freagrachtaí maidir le sábháilteachta agus sláinte

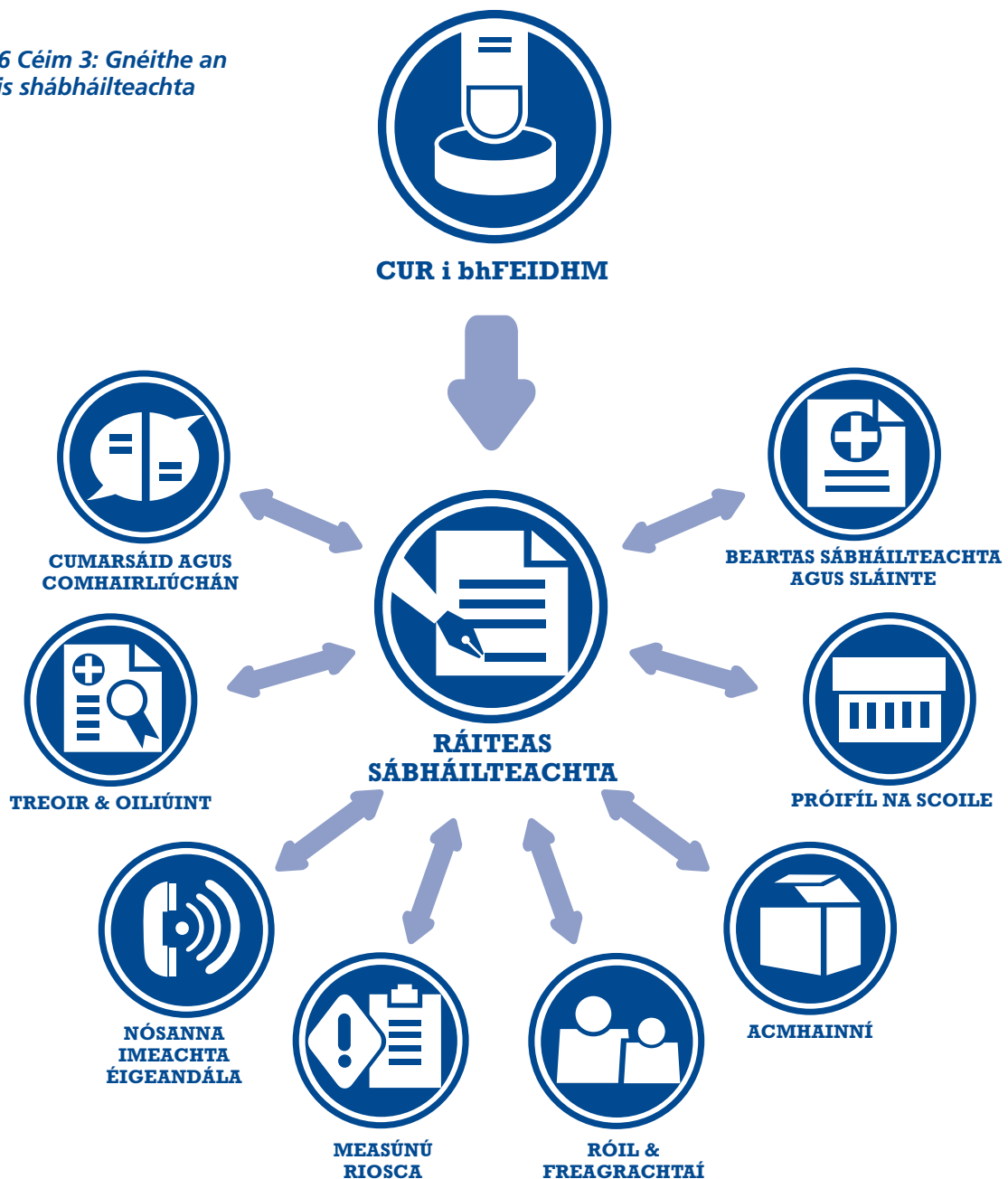
3.5 Measúnú riosca

3.6 Nósanna imeachta éigeandála, sábháilteacht dóiteáin, garchabhair, timpistí agus tarluithe chontúirteacha

3.7 Teagasc, oiliúint agus maoirseacht

3.8 Cumarsáid agus Comhairliúchán

Fig.6 Céim 3: Gnéithe an ráitis shábháilteachta

3.1 Beartas sábháilteachta agus sláinte

(féach Céim 1 Beartas agus Tiomantas)

3.2 Próifil na scoile

Ba chóir don ráiteas sábháilteachta léargas gairid a thabhairt ar ghnéithe suntasacha na scoile ag díriú ach go háirithe ar chúrsaí sábháilteachta agus sláinte, agus ag cur san áireamh na nithe seo a leanas:

- méid na scoile;
- fóirgnimh na scoile;
- struchtúir/cairt eagrúcháin;
- nósanna imeachta pleanála;
- socruithe do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta acu.

3.3 Acmhainní le haghaidh sábháilteachta agus sláinte sa scoil

Déanann an chuid seo den ráiteas sábháilteachta achoimre a thabhairt de na hacmhainní reatha atá ar fáil chun sábháilteacht agus sláinte a thacú ar scoil.

Seicliosta:

- Cad iad na hacmhainní atá ar fáil do shábháilteachta agus sláinte sa scoil?
- An ndíríonn na hacmhainní seo ar na ceisteanna is mó cúraim? (sárú dualgais reachtúla, guaiseacha ardriosca, ábhair gur dócha go dtiocfaidh éilimh astu, srl.)
- An ndéantar leithdháileadh na hacmhainní a athbhreithniú agus a leasú de réir mar a bhíonn gá leis?
- An bhfuil an tslí a úsáidtear na hacmhainní i gcomhréir le tosaíochtaí plean na scoile sábháilteacht agus sláinte a chothabháil agus a fheabhsú?

3.4 Ról agus freagrachtaí maidir le sábháilteachta agus sláinte

Mar a luaitear in Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, ba chóir do ráiteas sábháilteachta na nithe seo a leanas a shonrú: "ainmneacha agus, i gcás inarb infheidhme é, an teideal poist a ghlacann gach duine atá freagrach as cúraimí áirithe a chomhlíonadh arna sannadh dóibh de bhun an ráitis shábháilteachta."

Ba chóir cairt eagrúcháin a ullmhú a léireoidh an struchtúr bainistíochta sábháilteachta agus sláinte sa scoil. Léiríonn an chairt ról agus freagrachtaí gach ball de phobal na scoile maidir le sábháilteachta agus sláinte.

Féach Páirt 2, Uirlis 3: Cairt Eagrúcháin Shamplach na Bainistíochta

Cumhdaíonn ról shábháilteachta agus sláinte na nithe seo a leanas:

Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais

- comhlíonann dualgais dhlíthiúil mar fhostóir de réir an Achta 2005;
- cinntíonn go bhfuil measúnú riosca agus ráiteas sábháilteachta atá cothrom le dáta ag an scoil;
- athbhreithníonn cur i bhfeidhm an SMS agus an ráitis shábháilteachta;
- leagan síos cuspóirí sábháilteachta agus sláinte;
- faigheann tuairiscí rialta maidir le ceisteanna sábháilteachta agus sláinte agus pléann na nithe a éiríonn astu;
- athbhreithníonn an ráiteas sábháilteachta gach bliain ar a laghad agus déanann athbhreithniú freisin nuair a tharlaíonn athruithe a d'fhéadfadh dul i gcion ar shábháilteacht agus sláinte fhostaithe;
- athbhreithníonn feidhmíocht na scoile maidir le cúrsaí sábháilteachta agus sláinte;
- leithdháileann acmhainní leordhóthanacha chun déileáil le ceisteanna sábháilteachta agus sláinte;
- ceapann daoine inniúla, de réir mar is gá, chun comhairle nó cúnaimh a thabhairt don Bhord Bainistíochta/Choiste Gairmoideachais maidir le sábháilteachta agus sláinte.

Duine ainmnithe le haghaidh sábháilteachta agus sláinte a fheidhmíonn ar son an Bhoird, m.sh. an Príomhoide:

- comhlíonann riachtanais Achta 2005;
- tugann tuairisc don Bhord Bainistíochta/ Choiste Gairmoideachais maidir le feidhmíochta sábháilteachta agus sláinte;
- bainistíonn sábháilteacht agus sláinte sa scoil ó lá go lá;
- déanann cumarsáid le gach ball de phobal na scoile maidir le cúrsaí sábháilteachta agus sláinte go rialta;
- cinntíonn go ndéantar imscrúdú ar gach timpiste agus teagmhas agus go gcomhlíontar na tuairiscí reachtúla cúí;
- eagraíonn druilí dóiteáin, cúrsaí oiliúna, srl.;
- comhlíonann iniúchóireachtaí sábháilteachta.

Daoine a ghlacann post (a bhaineann le feidhmeanna sábháilteachta agus sláinte ar leith) i gcás inarb infheidhme sin:

- ní mór do leas-phríomhoide nó do mhúinteoir dualgas speisialta a bhfuil dualgais aige/aici a bhaineann le sábháilteacht agus sláinte na dualgais atá arna sannadh dó/di a chomhlíonadh ;
- cé gur ar an bhfostóir atá an fhreagracht dheiridh maidir le sábháilteachta agus sláinte, ní mór don fostaí na dualgais ar chomhaontaigh sé/sí leo a chomhlíonadh.

Foireann teagaisc/neamh-theagaisc:

- cloí leis na dualgais reachtúla ar fad maidir le fostaithe arna ainmniú faoi Acht 2005;
- comhoibriú le bainistíocht na scoile i gcur i bhfeidhm na mbeartas sábháilteachta;
- na daltaí a chur ar an eolas maidir leis na nósanna imeachta sábháilteachta a bhaineann le hábhair ar leith, m.sh. Eolaíocht, ábhair Theicneolaíochta, Corpoideachas;
- cinntiú go gcloíonn daltaí le nósanna imeachta sábháilte, m.sh. threalamh cosanta pearsanta (TCP) a úsáid agus cloí le rialacha na saotharlainne;
- measúnuithe riosca a dhéanamh ar an timpeallacht oibre in aice láimhe;
- seiceáil fhoirmiúil a dhéanamh ar an timpeallacht oibre ranga/in aice láimhe chun a chinntiú go bhfuil sé saor ó locht;
- cinntiú go bhfuil trealamh sábháilte roimh é a úsáid;
- cinntiú go ndéantar measúnuithe riosca ar ghuaiseacha nua, m.sh. innealra nó earra ceimiceach nua;
- ionadaí/ionadaithe sábháilteachta a roghnú agus a cheapadh;
- comhoibriú leis an gcoiste sábháilteachta;
- tuairisc a thabhairt de thimpistí, neasthimpistí, tarluithe chontúirteacha don duine ábhartha mar a shonraítear sa ráiteas sábháilteachta.

Daoine eile a úsáideann an scoil:

Daoine eile a úsáideann an scoil, m.sh. ba chóir do dhaltá agus cuairteoirí cloí le rialacha agus treoir na scoile maidir le sábháilteachta agus sláinte.

Conraitheoirí:

Ní mór do chonraitheoirí cloí le dualgais reachtúla arna ainmniú faoin Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhmiú Ginearálta) 2007 agus aon reachtaíocht eile a bhaineann le hábhar, mar shampla na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Tógáil) 2006.

- Ní mór do scoileanna na páirteanna ábhartha den ráiteas sábháilteachta agus den chomhad sábháilteachta (má tá ceann ann) a chur ar fáil d'aon chonraitheoirí atá i mbun oibre sa scoil thar ceann na scoile.
- Ní mór do scoileanna na rialacháin agus treoir scoile maidir le sábháilteachta agus sláinte a chur ar fáil.
- Ní mór do chonraitheoirí na páirteanna ábhartha dá gcuid ráiteas sábháilteachta agus dá gcuid mheasúnuithe riosca a chur ar fáil.
- Nuair a roinneann scoil a hionad oibre le conraitheoirí ní mór don dá thaobh comhoibriú le chéile agus a gcuid gníomhaíochtaí a chomordú d'fhonn rioscaí sábháilteachta agus sláinte ag an obair a sheachaint.

Oibreacha conraitheora gearrthéarmacha, íosriosca agus aonair lena mbaineann gnáthchothabháil, glantachán, maisiúchán nó deisiúchán:

Ó am go ham iarrfaidh an scoil ar chuideachta conarthach níos lú jabanna den chineál seo a dhéanamh, m.sh. pluiméir, leictreoir nó siúinéir, srl. Nuair is conraitheoir aonair atá i gceist, níl riosca ar bith ann mura mhairfidh an tréimhse oibre níos mó ná 30 lá oibre nó 500 daonlaethanta. Chun go gcloífi leis na riachtanais shábháilteachta agus sláinte agus chun a chinntiú go gcuirtear an cineál oibre seo i gcrích ar shlí shábháilte agus gan mórán chuir isteach, ba chóir cloí leis na pointí seo a leanas::

- Ní mór don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais cinntiú go bhfuil an conraitheoir inniúil. Is é is brí leis seo go simplí go bhfuil cáilíocht agus taithí oiriúnach ag an gconraitheoir. An bhfuil siad cláraithe le comhlacht aitheanta? Mar shampla, ba chóir do leictreoir a bheith cláraithe le Clár Chonraitheoirí Leictreachais na hÉireann (CCCÉ) nó le Cumann na gConraitheoirí Leictreachais um Chaighdeán agus um Shábháilteacht (ECSSA). An bhfuil obair chosúil déanta acu cheana? I go leor cásanna, beidh liosta ag an scoil dá cuid pearsanra cothabhála féin agus ní bheidh gá é seo a athbhreithniú ach amháin sa chás ina tharlaíonn aon athrú.
- Tíocfaidh an conraitheoir agus an Príomhoide le chéile sula dtosaíonn an tionscadal chun a chinntiú go mbunaítear nasc cumarsáide ón tús agus i gcaitheamh an tionscadail ar fad.

Ba chóir don chonraitheoir comhairle a chur ar fáil don Phríomhoide i ndáil leis an tréimhse oibre fortheilgthe, mar aon le comhairle a thabhairt ar conas tabhairt faoi na nguaiseacha a d'fhéadfadh titim amach. Ba chóir don chonraitheoir, freisin, cóip den ráiteas sábháilteachta a chur ar fáil don Phríomhoide chomh maith le haon mheasúnú riosca cuí a bhaineann leis an tionscadal atá le tabhairt faoi. Ar an dóigh chéanna, ba chóir don Phríomhoide comhairle a chur ar fáil don chonraitheoir i ndáil le réamhchúraimí riachtanacha is gá a mheas, agus ach go háirithe má tá an obair le cur i gcrích le linn am scoile.

Sa sampla thuas, tugtar le fios gurb é an Príomhoide pointe teagmhála an chonraitheora. Tá sin amhlaidh óir is é an Príomhoide an té atá freagrach as oibriúchán na scoile ó lá go lá agus, mar sin, is é an duine is oiriúnaí le tabhairt faoin obair seo. É sin ráite, féadfaidh an scoil cinneadh a dhéanamh oifigeach sábháilteachta a cheapadh agus an duine seo a mheas mar theagmháil chuí don obair ar fad. Cibé córas atá i bhfeidhm agus a oireann is fearr don scoil tá sé tábhachtach go rachfaidh an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais, an Príomhoide, an t-Oifigeach Sábháilteachta, agus gach ball don fhoireann i gcomhairle lena chéile mar is cuí agus go gcoinneofaí ar an eolas iad faoin obair atá le cur i gcrích agus an tionchar a bheidh aige seo ar ghníomhaíochtaí oibre sa scoil, ag cur san áireamh aon athrú is gá a dhéanamh.

Oibreacha tógála suntasacha, (m.sh. foirgneamh na scoile a mhéadú).

Nuair is obair thógála a mhaireann níos mó ná 30 lá nó 500 daonlaethanta atá i gceist, glacfaidh an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais an fhreagracht mar "chliant". Ní mór don chliant:

- maoirseoir tionscadail le haghaidh phróiseas an deartha (PSDP) a bhfuil an oiliúint, eolas, taithí agus na hacmhainní cuí aige a cheapadh i scríbhinn sula dtosaíonn an obair dheartha;
- maoirseoir tionscadail le haghaidh chéim na foirgníochta (PSCS) a bhfuil an oiliúint, eolas, taithí agus na hacmhainní cuí aige a cheapadh i scríbhinn sula dtosaíonn an obair thógála;
- comhoibriú leis na maoirseoirí tionscadail agus aon eolas riachtanach a thabhairt dóibh;
- Ceapadh an mhaoirseora le haghaidh phróiseas an deartha a chur in iúl don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta (HSA) ar Fhoirm Fhormheasta AF1 *"Mionsonraí is gá don Chliant a chur in iúl don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta sula dtosaíonn an próiseas deartha"*;
- an comhad sábháilteachta don struchtúr críochnaithe a choinneáil agus a chur ar fáil. Tá faisnéis maidir leis an struchtúir chríochnaithe sa chomhad sábháilteachta a bheidh riachtanach le haghaidh aon oibre cothabhála nó athchóirithe a dhéanfar sa todhcháil.

Déanann an PSCS tuilleadh forbartha ar an bplean sábháilteachta agus sláinte le haghaidh chéim foirgníochta an tionscadail. Lena mbaineann socruithe sábháilteacht agus sláinte cuí ar an láithreán tógála a chomhordú chun timpistí a chosc, m.sh. feithiclí agus daoine a choinneáil amach óna chéile.

Roimh obair thógála ar bith a dhéanamh ní mór do gach Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais cur amach a bheith aige ar a chuid dualgais dhlíthiúla mar chliant maidir le sábháilteachta agus sláinte mar a shonraítear sna Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Tógáil) 2006. Tá feidhm fhairsing ag na Rialacháin seo a chumhdaíonn tionscadail mhóra ar nós cláir chaipitiúil thógála chomh maith le tionscadail bheaga ar nós athchóirithe, foirgnimh réamhdhéanta a chur suas agus cothabháil reatha ar nós daingneáin solais a athfheistiú, srl.

Cuireann na Rialacháin seo na téarmaí seo a leanas in aithne: cliant, maoirseoir tionscadail le haghaidh phróiseas an deartha (PSDP) agus maoirseoir tionscadail le haghaidh chéim na foirgníochta (PSCS), plean sábháilteachta agus sláinte, comhad sábháilteachta, conraitheoir, srl. Tá sonraí fúthu ar fad chomh maith leis na dualgais atá acu le fáil sna foilsiúcháin Treorach atá liostaithe thíos.

http://www.hsa.ie/eng/Publications_and_Forms/Publications/Construction/Summary_of_Key_Duties_under_the_Procurement,_Design_and_Site_Management_Requirements_of_the_Safety_Health_and_Welfare_at_Work_Construction_Regulations,_2006.html

http://www.hsa.ie/eng/Publications_and_Forms/Publications/Construction/Clients_in_Construction_-_Best_Practice_Guidance.html

Tugann na doiciméid threorach seo sainmhíniú ar na téarmaí thuasluaite fosta. Mar shampla, is éard is brí le cliant "duine ar a shon a chuirtear tionscadal i gcrích, i gcúrsa nó mar chabhair dá thrádail, gnó nó gnóthas, nó duine a thugann faoi thionscadal go díreach i gcúrsa nó mar chabhair dá thrádail, gnó nó gnóthas."

Is cliant, de ghnáth, an té a bhfuil i gceannas ar ghnéithe tábhachtacha den tionscadal, mar shampla ar cé a cheaptar mar chonraitheoir chun an obair a dhéanamh. Mar shampla, is cliant an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais atá freagrach as ceardaithe a fhostú chun bloc ranganna a phéinteáil nó chun deasca/seilfeanna a thógáil do shaotharlann.

An tábhacht atá le daoine inniúla a cheapadh

Is féidir feidhmeanna sábháilteachta agus sláinte a tharmhligean do bhainisteoirí sínsireacha, m.sh. an Príomhoide. Is ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais atá an fhreagracht dhlíthiúil, áfach. Féadfaidh an scoil, más mian leis, duine a cheapadh a fheidhmeoidh ar a son, m.sh. oifigeach sábháilteachta. Má dhéantar amhlaidh, áfach, ní mór don scoil a bheith sásta go bhfuil an duine a cheaptar inniúil don phost.

Sainmhíneáir inniúil mar a leanas faoi Acht 2005 *"Measfar go bhfuil duine inniúil más rud é, ag féachaint don tasc atá le déanamh aige agus ag cur san áireamh méid nó guaiseacha (nó an dá rud) an tasc nó an láthair ina dhéantar an tasc, go bhfuil **oiliúint, taithí agus eolas** leordhóthach aige atá oiriúnach don chineál oibre atá le comhlíonadh."*

Is timpeallacht oibre sainiúil í an scoil ach ní hé sin le rá gur timpeallacht ardriosca í go ginearálta. Is iad siúd a dhéanann obair laethúil bhainistíochta agus chomhordaithe na scoile a thuigeann is fearr an timpeallacht. Ba chóir go mbeadh rochtain ag an scoil ar eolas, scileanna, nó taithí sábháilteachta agus sláinte leordhóthanacha chun rioscaí sábháilteachta agus sláinte a shainiú agus a bhainistiú go héifeachtach, agus chun cuspóirí cuí a leagan síos.

I go leor scoileanna, ní cheapfar oifigeach sláinte ar chor ar bith agus glacfaidh an Príomhoide chomh maith le bainistíocht na scoile an fhreagracht orthu féin maidir le cúrsaí sábháilteachta agus sláinte a bhainistiú.

Chomh maith leis sin, cinnfidh an Príomhoide feidhmeanna áirithe a tharmligean do mhúinteoirí aonair, don airíoch, nó do bhaill foirne eile, a measfar a bheith inniúl laistigh dá gcáileanna faoi seach. Féadfaidh measúnú riosca a dhéanann múinteoir ar a seomra ranga a bheith bainteach leis na dualgais seo. Tá ciall leis sin óir is ag an múinteoir a bhfuil an t-eolas is fearr aige/aici faoin seomra ranga. Cuir i gcás an múinteoir adhmaidíreachta, tá eolas cruinn aige/aici ar na huirlisí atá á úsáid, faoi méid na ranga, leagan amach an tseomra, na guaiseacha féideartha, agus na bearta sábháilteachta is gá a chur i bhfeidhm chun timpistí agus baol drochshláinte a chosc. Ar an dóigh chéanna, tá eolas ag an múinteoir corpoideachais ar a t(h)impeallacht oibre féin, faoin trealamh a úsáidtear, na riachtanais stórála agus dhíchoimeála, na guaiseacha féideartha, agus araile. Iad siúd a bhfuil taithí, oiliúint agus eolas acu faoi sheomraí ranga agus faoi threalamh áirithe, tá siad inniúl measúnuithe riosca a dhéanamh.

Ní gá a rá nach bhfuil múinteoir a ghníomhaíonn taobh amuigh dá s(h)ainchúraim féin, agus gan na riachtanais maidir le hinniúlachta a bheith á chomhlíonadh aige/aici, inniúl gach measúnú riosca a dhéanamh. Sampla ná múinteoir nach múineann sainábhar a bheith ag déanamh measúnuithe riosca ar sheomraí ranga speisialaithe (seomraí ranga adhmaidíreachta, saotharlanna mar shampla). É sin ráite, tá gach múinteoir inniúl measúnú riosca a dhéanamh ar ghnáthsheomraí ranga.

3.5 Measúnú riosca

Mar a shonraítear in Alt 19 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, “ Sainaitheoidh gach fostóir na guaiseacha a bhaineann leis an ionad oibre atá faoina c(h)úram, agus déanfaidh sé/sí measúnú ar na rioscaí a d’fhéadfadh eascairt as na guaiseacha trí tuairisc scríofa a choimeád chun na críche sin.”

Is é aidhm iomlán an SMS rioscaí a laghdú. Chun rioscaí a mheas, ní mór don scoil **“measúnuithe riosca”** scríofa a dhréachtú. Cabhraíonn sé seo le guaiseacha agus an riosca a bhaineann leo a shainaithint agus na bearta a chur i bhfeidhm lena laghdú. Tugann sé seans don scoil, freisin, tosaíochtaí a shainaithint agus cuspóirí a leagan amach chun guaiseacha a dhíchur agus rioscaí a laghdú laistigh de theorainn ama socruithe.

I ngach cás inar féidir, ba chóir rioscaí a dhíchur. Áit nach féidir rioscaí a dhíchur, ní mór prionsabail ghinearálta choisctheacha a chur i bhfeidhm mar chuid de phróiseas an mheasúnaithe riosca. Féach na CCanna, Uimh. 32.

Fig.7: Céim 3: An trí chéim chun measúnú riosca a dhéanamh

Conas measúnú riosca a dhéanamh

Is éard is brí le riosca a mheas ná measúnú a dhéanamh ar na nithe a d'fhéadfadh a bheith mar chúis díobhála do d'fhostaithe, d'fhostaithe daoine eile nó d'aon duine eile (lena n-áirítear daltaí, cuairteoirí agus baill den phobal) a úsáideann an scoil nó áiseanna na scoile.

Is iad seo a leanas na príomhcheisteanna is gá a chur agus measúnú riosca á dhéanamh agat:

- Cad a d'fhéadfadh bheith mar chúis le gortú nó díobháil?
- An féidir na guaiseacha a dhíchur agus, murar féidir;
- Cad iad na bearta coisctheacha agus cosanta is féidir a chur i ngníomh chun na rioscaí a rialú ?

Ní mór don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais cinntiú go ndéanfar measúnú riosca.

Céim 1: Na guaiseacha a shainiú

Céim 2: An riosca a mheas i gcomhréir leis an nguais

Céim 3: Bearta rialúcháin chuí a chur i bhfeidhm chun an riosca a dhíchur nó a laghdú

Tá sé d'oibleagáid ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais na bearta rialúcháin a mheasann an measúnú riosca gur gá leo a chur i bhfeidhm.

Is féidir leis an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais tasc chomhlíonta an mheasúnaithe riosca a tharmligean don duine cuí. Mar shampla, is é an múinteoir eolaíochta an duine is cuí chun measúnú riosca ar an saotharlann a dhéanamh, má mheasann an fostóir go bhfuil sé inniúil é seo a dhéanamh, ó tharla go bhfuil an t-eolas, an oiliúint agus an taithí aige/aici atá riachtanach chun eolaíocht a mhúineadh agus turgnaimh a dhéanamh sa tsaotharlann. Tá sé tábhachtach cuimhneamh nach mór d'fhostóirí an ionad oibre a chur san áireamh nuair atá guaiseacha á shainiú agus rioscaí á mheas acu. Ní gá gach aon ghuais nó riosca suarach a ghlacann cách leis i gcaitheamh ghnáthchúrsaí an lae a mheas.

Ní mór bearta rialúcháin a chur i bhfeidhm chun a chinntiú go laghdaítear an baol go dtarlóidh timpiste nó teagmhas de bharr guais atá ar eolas. Trí bearta rialúcháin a chur i bhfeidhm déanann an fostóir gach rud atá indéanta le réasún chun a chinntiú nach dtarlaíonn díobháil de bharr na guaise agus gur lú an chosúlacht go dtarlóidh a leithéid.

Má bhíonn guais nua sa timpeallacht oibre de bharr trealamh nua a thabhairt isteach nó má athraítear an córas oibre reatha dá bharr, éilítear measúnú riosca athbhreithnithe ón bhfostóir. Le himeacht ama, ba chóir do mheasúnaithe riosca bheith mar chúrsa gnáthaimh den bhainistíocht ar fad. Sonraítear na rialacháin theicniúla maidir leis na guaiseacha is coitianta san ionad oibre ar nós leictreachas, obair ar airde agus torann sna Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007. Sonraítear freisin na rialacháin a bhaineann le rialúcháin ar nós comharthaí sábháilteachta agus trealamh cosanta pearsanta.

Tá na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) ar fáil anseo: www.hsa.ie/publications.

Cuireann Páirt 2, Uirlis 4 de na Treoirí seo na huirlisí is gá do scoileanna a úsáid chun measúnuithe riosca a dhéanamh ar fáil.

Seicliosta:

- Ar thángthas ar chomhaontú cé a shainaithneoidh na guaiseacha agus a dhéanfaidh na measúnuithe riosca? *Nóta: Ba chóir don té atá inniúil na measúnuithe riosca a dhéanamh, m.sh. is é an múinteoir eolaíochta a dhéanfaidh an measúnú riosca ar an saotharlann.*
- Ar sainaithníodh na guaiseacha ar fad go foirmiúil?
- An bhfuil measúnú riosca scríofa déanta do na guaiseacha ar fad?
- Ar sainaithníodh agus ar cuireadh i bhfeidhm bearta rialúcháin chúí?
- Ar tuairiscíodh fadhbanna suntasacha gan réiteach don choiste sábháilteachta?
- Ar tugadh faoi chúrsaí a raibh géarghá aire a dhíriú orthu?
- Ar cuireadh na bearta rialacháin in iúl do na daoine lena mbaineann?
- Ar chuathas i gcomhairle leis an bhfoireann?

3.6 Nósanna imeachta éigeandála, sábháilteacht dóiteáin, garchabhair, timpistí agus tarluithe chontúirteacha

Éilíonn Alt 8 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 go ndéanfaidh gach fostóir “pleananna agus nósanna imeachta leordhóthanacha atá le leanúint agus bearta is gá glacadh leo i gcás éigeandála, chontúirt mhór nó gar-chuntúirt a ullmhú agus a athbhreithniú de réir mar is cuí.”

Nósanna imeachta éigeandála

Ní mór nósanna imeachta a fhorbairt roimh ré, a chur in iúl agus a thuiscint go soiléir agus a chleachtadh ar bhonn pleanáilte.

Seicliosta:

- An bhfuil nós imeachta foirmiúil ann chun déileáil le héigeandáil, m.sh. tine, tuile, sceimhle buama nó mórtheagmhas (timpiste bhóthair, féinmharú)?
- An leagan an nós imeachta amach go soiléir cad tá le déanamh, cé a dhéanfaidh é, cé a dhéanfaidh teagmháil leis na teaghlaigh, cé a dhéanfaidh gnímh an lae a chomhordú (leag amach róil gach duine), cúram leantach (a mhéad is gá), sonraí teagmhála na seirbhísí éigeandála, srl.?
- An bhfuil plean bainistíochta do theagmhas criticiúil ag an scoil a chabhróidh leis déileáil le géirchéim mhór nó le heachtra trámaigh?

Féach freisin, “Freagairt do theagmhais chriticiúla, Comhairle agus Beart Faisnéise do scoileanna” agus “Freagairt do theagmhais chriticiúla, Treoirínte do scoileanna” (an Roinn Oideachais agus Eolaíochta/an tSeirbhís Náisiúnta Siceolaíochta Oideachais) ar fáil ag www.education.ie.

¹ “Ciall amháin atá le teagmhas criticiúil ná aon teagmhas nó ord imeachtaí a bhfuil thar ghnáthriocht na scoile déileáil leis agus a chuireann isteach ar ghnáthreachtála na scoile.”

Sábháilteacht dóiteáin

Ba chóir druilí dóiteáin a chomhlíonadh chomh minic agus is gá - is í an scoil amháin a chinneadh é seo. Ní mór aird a thabhairt ar leagan amach na scoile, éascaíocht dul isteach agus dul amach, agus na riachtanais ghinearálta atá ag na daltaí a fhreastalaíonn ar an scoil. Is dea-chleachtas é an t-aláram dóiteáin a thástáil uair sa tseachtain ar lá socraithe agus ag am ar leith. Ní mór don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais tosaíocht a dhéanamh d'aon deisiúchán nó ionadúchán a theastaíonn ón gcóras aláram.

Éiríonn go leor ceisteanna as phleanáil an druile dóiteáin. Cé go bhfuil pleanáil an druile dóiteáin tábhachtach, ní gá réamhfhógra a thabhairt don fhoireann faoi. Ní mór treoir a thabhairt d'fhostaithe maidir leis na réamhchúraimí atá ann maidir le nósanna imeachta éigeandála agus aslonnaithe. Ní mór don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais nó an Príomhoide fostaithe a ainmniú chun na nósanna imeachta i gcás éigeandála a chur i bhfeidhm agus, ar a bharr sin, ní mór don Bhord/Choiste Gairmoideachais cinntiú go gcuirtear oiliúint agus trealamh cuí ar fáil do na fostaithe ainmnithe chun déileáil leis an éigeandáil. Ní mór bealaí éalaithe a choinneáil saor agus gan glas a chur ar bhealaí amach éigeandála. Ba chóir do dhuine inniúil an córas leictreachais a sheiceáil go tráthrialta. Ní mór an scoil a réiteach le trealamh comhraicthe dóiteáin agus trealamh braite dóiteáin chúí. Tá tuilleadh eolais agus comhairle ar fáil ó Rannóg Seirbhísí Dóiteáin an Údaráis Áitiúil nó na Comhairle Cathrach.

Is féidir leis an scoil cinneadh gur cuí réamhfhógra a thabhairt roimh dhruile dóiteáin chun riosca timpistí a d'fhéadfadh tarlú lena linn a laghdú. Ba chóir éifeachtacht an druile a athbhreithniú agus a mheasúnú i ngach cás.

Seidliosta:

- An bhfuil plean aslonnaithe éigeandála ag an scoil?
- Ar cuireadh an plean seo in iúl do na páirtithe ar fad agus an bhfuil sé ar taispeáint go poiblí sa scoil?
- An foráiltear do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta eile acu sa plean?
- An sainaithnítear na hionaid tionóil?
- An bhfuil na hionaid tionóil dóiteáin marcáilte go soiléir?
- An bhfuil treochoimharthaí dóiteáin ar taispeáint sa scoil?
- An bhfuil soilsíú éigeandála suiteáilte ag an scoil?
- An gcoinnítear na bealaí éalaithe dóiteáin saor?
- An ndéanann an scoil ar a laghad dhá dhruile dóiteáin in aghaidh na bliana?
- An ndéantar na druileanna seo a uainiú?
- An ndéantar taifead ar thoradh na ndrúileanna agus an dtógtar gnímh i gcás inar gá?
- An ndéantar athbhreithniú ar an bplean aslonnaithe éigeandála go rialta?
- An bhfuil trealamh comhraicthe dóiteáin (spóil phíobáin dhóiteáin, soilsíú éigeandála, múchtóirí dóiteáin, pluideanna dóiteáin) ar fáil?
- An ndéantar iniúchadh agus seirbhísíú ar fhearais agus ar threalamh dóiteáin de réir cheanglais dhlíthiúla?

Garchabhair

Leagan Caibidil 2 de Pháirt 7 de na Rialacháin Feidhme Ghinearálta 2007 amach na riachtanais gharchabhrach d'ionaid oibre. "Tá sé de dhualgas ar fhostóirí trealamh garchabhrach a chur ar fáil i ngach ionad oibre má éilíonn na coinníollacha oibre é. Ag brath ar mhéid nó ar ghuais shainiúil (nó an dá rud) an ionaid oibre, ní mór garchabhróirí saothair oilte a chur ar fáil freisin. Seachas i gcás eisceachtaí ar leith, ní mór seomraí garchabhracha a chur ar fáil más cuí sin. Ní mór na fostaithe a chur ar an eolas freisin i ndáil le háiseanna agus socruithe garchabhracha ar an láthair".

Seicliosta:

- Ar thug an scoil oiliúint do líon leordhóthanach gharchabhróirí saothair de dhroim na dtorthaí a fuarthas tar éis measúnaithe riosca a dhéanamh?
- An bhfuil a fhios ag cách cé hiad na garchabhróirí sa scoil?
- Cad é an trealamh atá ar fáil do gharchabhróirí?
- An gcloígeann na fearais gharchabhracha go hiomlán leis an reachtaíocht agus leis an treoir? Cé a sheiceálann iad?
- Cá bhfuil an trealamh lonnaithe?
- An bhfuil nósanna imeachta comhaontaithe ann maidir le cathain is córa garchabhair a thabhairt?

Timpistí agus tarluithe chontúirteacha

Ba chóir don ráiteas sábháilteachta beartas agus nós imeachta maidir le himscrúdaithe, tuairiscithe agus taifid ar thimpistí a leagan amach go soiléir. Ba chóir do gach Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais taifead a dhéanamh ar thimpistí agus neasthimpistí/tarluithe chontúirteacha a tharlaíonn san ionad oibre. Ba chóir na nósanna imeachta maidir le timpistí a fhogru a leagtar amach sa ráiteas sábháilteachta a leanúint nuair a éilítear fógra.

Tá ceanglas dlíthiúil ar an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais timpistí agus teagmhais shainiúla a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta. Tá dualgas ar scoileanna pobail agus cuimsitheacha gach timpiste a thuairisciú don Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát freisin. Chun a fháil amach cad iad na dualgais thuairiscithe, féach na CCanna, Uimhreacha 34-38, le do thoil.

Seicliosta:

- An bhfuil beartas do thimpistí scoile ann a leagann amach na nósanna imeachta atá le cur i ngníomh má tharlaíonn timpiste nó tarlú contúirteach (.i. garchabhair, fios a chur ar dhochtúir, ar thuismitheoirí/chaomhnóirí, ar otharcharr)?
- An bhfuil nósanna imeachta maidir le tuairiscithe agus taifid inmheánacha ann a dhéileálann le gach cineál timpiste ?
- Cinntiú go ndéantar timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ar líne. Tá foirmeacha IR1 agus IR3 ar fáil ag www.hsa.ie/publications
- Na teagmhais uile a tharlaíonn i scoileanna pobail agus cuimsitheacha, an tuairiscítear freisin iad don Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát? (Baineann an riachtanas seo le scoileanna Pobail agus Cuimsitheacha amháin)
- An ndéantar imscrúdú ar gach timpiste a tharlaíonn?
- An nglactar beart ceartaitheach nuair is gá?
- An bhfuil fáil ag an mBord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais agus na coistí sábháilteachta ar na tuairiscí seo?
- An gcoinnítear taifead de na teagmhais agus timpistí ar fad?

Féach Cuid 2, Uirlis 5 Foirm Thairfid ar Thimpiste/ar Tharlú- chun taifead inmheánach a dhéanamh de thimpistí agus tarluithe

3.7 Teagasc, oiliúint agus maoirseacht

Éilíonn Ailt 8 agus 10 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 go gcuirfidh gach fostóir treoir, oiliúint agus maoirseacht ar fáil dá f(h)ostaithe maidir le sábháilteachta, sláinte agus leas ag an obair.

Is éard atá i gceist le hanailís ar riachtanais oiliúna ná riachtanais oiliúna maidir le sábháilteacht agus sláinte a shainiú don scoil. Ar dtús, a luaithe agus a chuirtear plean bainistíochta sábháilteachta agus sláinte i bhfeidhm, ba chóir anailís riachtanais oiliúna a chomhlíonadh chun na heasnamh a shainiú agus iarracht a dhéanamh déileáil leo. A luaithe agus a shainiúitear na riachtanais oiliúna, ba chóir iad a chur isteach i bplean bliantúil na scoile maidir le hoiliúint agus athbhreithniú a dhéanamh orthu ar bhonn tráthrialta chun a chinntiú go gcomhlíontar na riachtanais oiliúna ar fad.

Féach Páirt 2, Uirlis 6 chun sonraí maidir le gnáthoiliúint sábháilteachta agus sláinte a fháil. Ba chóir aird a thabhairt ar na sonraí seo nuair atá measúnú ar riachtanais oiliúna, de réir an tráthchláir atá leagtha síos, á dhéanamh agat.

Seiciosta:

- Ar ullmhaigh an scoil plean bliantúil maidir le sábháilteachta agus sláinte? (is féidir measúnuithe riosca comhlíonta a úsáid chun riachtanais oiliúna a shainiú)
 - An gcuirtear na nithe seo a leanas san áireamh sa plean oiliúna:
 - próiseas foirmiúil chun riachtanais oiliúna maidir le sábháilteachta agus sláinte gach grúpa laistigh de phobal na scoile a shainiú?
 - an oiliúint shábháilteachta is gá a chur ar fáil do gach éinne chun go mbéidís in ann a gcuid dualgais a chomhlíonadh, mar a shainiúitear sa mheasúnú riosca agus mar a leagtar amach sa ráiteas sábháilteachta iad?
- taifead do na seisiúin oiliúna, faisnéise agus eolais ar fad?
 - taifead ar thinreamh na seisiúin oiliúna agus bileog tinrimh sínithe?
 - sceideal a leagan amach na dátaí ar a bheidh oiliúint athnuachana le déanamh?

Féach Páirt 2, Uirlis 6 (A), (B), agus (C)

3.8 Cumarsáid agus Comhairliúchán

De réir Ailt 20(3) den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 ní mór do gach fostóir an ráiteas sábháilteachta a chur in iúl do na daoine seo a leanas i bhfoirm, ar mhodh agus, de réir mar is cuí, i dteanga atá réasúnta sothuigthe:

- dá c(h)uid fostaithe, uair sa bhliain ar a laghad agus, ag am ar bith eile a dhéantar leasú air;
- d'fhostaithe nua-earcaithe nuair a thosaíonn siad ag obair;
- do dhaoine eile san ionad oibre a d'fhéadfadh a bheith faoi lé aon riosca sainiúil lena mbaineann an ráiteas sábháilteachta, m.sh. conraitheoirí atá i mbun oibre sa scoil.

Ba chóir go mbeadh rochtain ag daltaí, tuismitheoirí/caomhnóirí agus cuairteoirí chun na scoile ar an ráiteas sábháilteachta.

Is páirt lárnach í an cumarsáid d'eagrúchán agus feidhmiúchán an ráitis shábháilteachta. Ní mór do gach ball den fhoireann a bheith ar an eolas faoi sonraí an ráitis shábháilteachta, na mbeartas agus na nósanna imeachta sábháilteachta, na measúnuithe riosca, miontuairiscí an choiste sábháilteachta, torthaí na n-iniúcháireachtaí agus torthaí na n-athbhreithnithe feidhmíochta.

Ní mór don phrúiseas cumarsáide deis a thabhairt d'fhostaithe nithe a bhaineann le sábháilteacht, sláinte agus leas a chur faoi bhráid na bainistíochta, agus go mbéidís spreagtha chun é seo a dhéanamh. Ba chóir beartas cumarsáide scríofa a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm. Ní mór don bheartas seo ról na foirne i bhforbairt an SMS a chur in iúl agus modhanna chun cumarsáid a dhéanamh leis an bhfoireann maidir le nithe sábháilteachta, sláinte agus leasa a leagan amach..

Is gné lárnach den chreat cumarsáide laistigh den scoil bunú an choiste sábháilteachta agus ionadaí sábháilteachta a roghnú agus a cheapadh thar cheann na foirne. Tá sé tábhachtach go mbeadh baint ag airigh, glantóirí agus foireann neamh-theagaisc leis an gcreat cumarsáide, óir is iadsan go minic a dhéanann na gníomhaíochtaí oibre lena mbaineann an riosca is airde.

Is dea-chleachtas é a chinntiú go bhfuil ainmneacha agus grianghraif na ngarchabhróirí, maor dhóiteáin agus daoine freagracha ar taispeáint ar chlár fhógraí sábháilteachta agus sláinte in áiteanna feiceálacha ar fud na scoile. Is féidir faisnéis a bhaineann leis na fearais gharchabhara is gaire, le hionaid aslonnaithe dóiteáin agus nósanna imeachta éigeandála ginearálta a chur suas ar chlár fhógraí freisin.

Ní mór ainmneacha na ndaoine atá freagrach as sábháilteacht, mar shampla an t-oifigeach sábháilteachta, ionadaí/ ionadaithe sábháilteachta agus baill den choiste sábháilteachta a chur in iúl do na fostaith. Ba chóir nósanna imeachta, guaiseacha sainiúla agus bearta rialúcháin a chur in iúl d'fhostaithe freisin, lena n-áirítear fostaith ionadaíochta, fostaith sealadacha, fostaith nua agus fostaith atá ag teacht ar ais tar éis cead neamhláithreachta a fháil.

Ba chóir don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais na beartas agus na nósanna imeachta ar fad a dhaingniú agus a chur in iúl do phobal na scoile más cuí sin, m.sh. beartas frithbhulaíochta, beartas maidir le fostaí atá ag iompar clainne, srl. Cuireann roinnt scoileanna gach beartas ar leith isteach sa ráiteas sábháilteachta ach fágann roinnt eile mar bheartais neamhspleácha iad.

Beidh baint ag go leor de na beartas seo a leanas le do scoil. Cé go mbeidh beartais den chineál seo ag roinnt scoileanna cheana féin, beidh gá lena bhforbairt i scoileanna eile.

- Beartas cumarsáide
- Turais scoile
- Taithí oibre
- Gníomhaíochtaí seach-churaclaim
- Cuairteoirí agus conraitheoirí
- Úsáid tríú páirtí d'áitrimh na scoile
- Induchtú sábháilteachta don fhoireann
- Dínit san ionad oibre
- Frithbhulaíocht* agus frithchiaptha
- Fostaith atá ag iompar clainne, fostaith iarbheithe agus fostaith a bhfuil leanbh cíche acu
- Obair ar airde
- Láimhsiú
- Trealamh scáileán taispeána
- Obair aonair agus obair oíche
- Trealamh cosanta pearsanta (TCP)
- Beartas iompair (féach na CCanna Uimh. 46)
- Sábháilteacht a chur chun cinn tríd an gcuraclam (féach na CCanna Uimh. 47)
- Cód Iompair
- Plean treoraithe*
- Mí-úsáid substaintí*
- Cosaint leanaí*
- Riachtanais speisialta
- Comhionannas
- Beartais fhostaíochta
- Prótacal sábháilteachta ar bhóithre
- Sábháilteacht Idirlín: Polasaí Úsáide Inghlactha*
- Oideachas Caidrimh agus Gnéasachta*

* Tá teimpléid bheartais ar fáil ar an suíomh Gréasáin, www.education.ie.

Féach Páirt 2, Uirlis 7 do sheidliosta de na modhanna éagsúla cumarsáide ar féidir leis an scoil a úsáid chun faisnéis sábháilteachta agus sláinte a scaipeadh.

Céim 4: Ag tomhas feidhmíochta

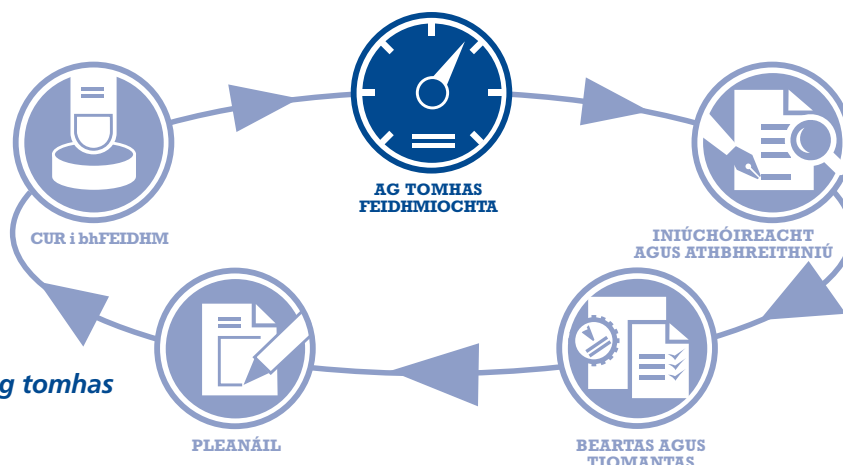

Fig.8 Céim 4: Ag tomhas feidhmíochta

Ba chóir don Bhord Bainistíochta/Choiste Gairmoideachais tástáil, monatóireacht agus measúnú a dhéanamh ar a chóras bainistíochta sábháilteachta agus sláinte lena chinntiú go bhfuil sé láidir. Is féidir é seo a dhéanamh ar bhealaí simplí: Mar shampla, is féidir feidhmíocht a mheas in aghaidh chaighdeáin a bhfuil glacadh leo, amhail:

- riachtanais reachtúla;
- beartas sábháilteachta agus sláinte na scoile agus an measúnú riosca scríofa atá sa ráiteas sábháilteachta;
- cuspóirí sábháilteachta agus sláinte, atá mar pháirt de phlean na scoile.

Taispeánfaidh sé seo cathain agus cén áit is gá feabhsuithe a dhéanamh agus cé chomh héifeachtach agus atá feidhmiú an SMS.

Ba chóir do bhainistíocht na scoile, ag comhoibriú leis an gcoiste sábháilteachta, struchtúir agus nósanna imeachta monatóireachta a bhunú chun monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht na scoile maidir le sábháilteachta agus sláinte. Déanfar é seo chun a chinntiú gur cuireadh gníomhaíochtaí atá leagtha amach i bplean sábháilteachta agus sláinte na scoile i ngníomh, nó murab amhlaidh a tharla go gcuirfear i ngníomh iad gan mhoill.

Is féidir monatóireacht éifeachtach a dhéanamh ar bhealaí éagsúla, m.sh. cruinnithe athbhreithnithe tráthrialta (coiste sábháilteachta/Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais), chun a chinntiú go bhfuil an córas bainistíochta sábháilteachta i bhfeidhm agus go bhfuil an ráiteas sábháilteachta lena ghabhann na measúnuithe riosca curtha ar bun. Is féidir leis an gcoiste sábháilteachta iniúchtaí agus seiceálacha foirmiúla a dhéanamh ar láithreacha uile na scoile ag amanna atá socraithe roimh ré chun nithe a éiríonn aníos a shuíomh. Is féidir an próiseas monatóireachta a chur i gcrích trí iniúchtaí agus seiceálacha a dhéanamh ar threalamh ar nós fearais bhraite dóiteáin agus córais eastósctha, srl. Éilítear freisin athbhreithnithe tráthrialta a dhéanamh ar thimpistí, neasthimpistí agus tarluithe chontúirteacha chun na ngnímh cheartaitheacha atá le glacadh a bhunú.

Seiceálfaidh an coiste sábháilteachta freisin go bhfuil an ráiteas sábháilteachta á chur i bhfeidhm ag tabhairt dá n-aire aon cheisteanna a éiríonn as. Cinntíonn féin-mhonatóireacht go gcuirtear san áireamh aon athruithe a tharlaíonn do choinníollacha oibriúcháin, trealamh agus reachtaíocht.

Féach Cuid 2, Uirlis 8 Monatóireachta, lena n-áirítear Teimpléid Shamplach le haghaidh iniúchtaí (A) agus bileog Shamplach le haghaidh Seiceála Iniúchta

Seicliosta:

- An bhfuil sceideal comhaontaithe ann a leagan amach na láithreacha/earraí atá le hiniúchadh?
- An ndéantar iniúchtaí ar threalamh agus troscáin sa scoil nó ar láthair na scoile roimh iad a úsáid ar bhonn laethúil, seachtainiúil, míosúil, téarmach nó ar bhonn bliantúil, de réir mar is cuí?
- An bhfuil liosta ann a shonraíonn cé a dhéanfaidh na hiniúchtaí agus cad iad na láithreacha a ndéanfar iniúchtaí orthu, m.sh. seomraí ranga, oifigí, ceardlanna, saotharlanna, seomraí stórála, áiseanna leasa, clóis agus hallaí spóirt?
- An ndéanann an córas measúnaithe riosca arna bunú taifead foirmiúil ar stádas na nguaiseacha ar fad a thuairiscítear, agus an gcuireann sé in iúl na bearta rialúcháin atá riachtanach, na bearta atá curtha i bhfeidhm go dtí seo, an fhreagracht atá ann na bearta a chur i bhfeidhm agus, ar deireadh, an gcinntíonn sé go gcuirtear ainm le cur i gcrích na dtascanna uile seo?
- An ndéantar iniúchtaí ar an láthair go rialta chun guaiseacha dóiteáin agus guaiseacha sábháilteachta agus sláinte eile a d'fhéadfadh tarlú ó am go ham a shainaithint?
- An bhfuil clár cothabhála coiscteach agus seirbhíse ann d'fhearais seirbhíse feistithe, innealra, trealamh, tailte agus foirgnimh?
- An gcoinníotar taifead maidir le dul chun cinn an chláir chothabhála choiscteach?
- An luaitear faisnéis a bhaineann le stádas an SMS sa scoil agus faisnéis ábhartha eile a bhaineann le sábháilteacht agus sláinte i "dTuairisc an Phríomhoide" don Bhord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais?

Céim 5: Iniúchóireacht agus athbhreithniú

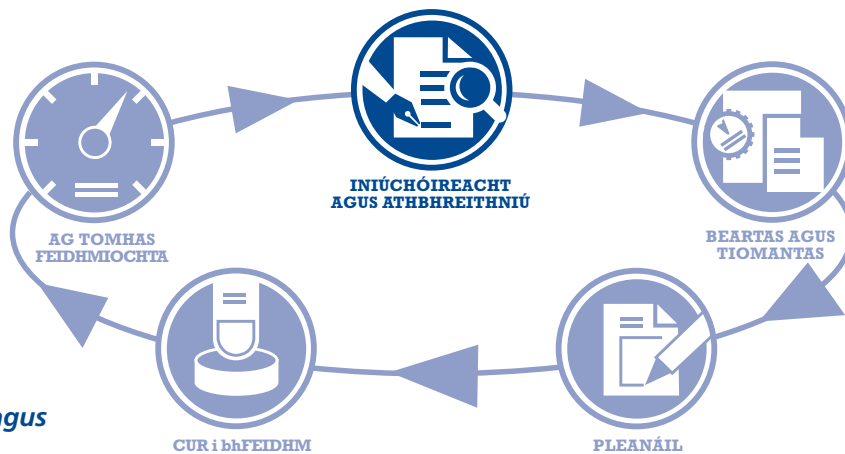

Fig.9 Céim 5:
Iniúchóireacht agus
athbhreithniú

Is iad an iniúchóireacht agus an t-athbhreithniú a dhéanann an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais ar an SMS an dá chéim dheireanach den timthriall bainistíochta. Forbraíonn agus cothaíonn an dá chéim seo cumas na scoile rioscaí a laghdú agus éifeachtacht iomlán an chórais a chinntiú.

Ba chóir don scoil éifeacht an phlean sábháilteachta agus sláinte a mheas ag am atá socraithe roimh ré, (m.sh. uair sa téarma, uair sa bhliain), ag cur san áireamh aiseolas ó phobal na scoile, teagmhais agus/nó timpistí suntasacha, tarluithe chontúirteacha, riachtanais rialúcháin agus reachtaíochta nua agus aon fhorbairt ábhartha eile.

Is féidir an fhaisnéis a fhaightear ó mhonatóireacht leanúnach a úsáid chun beartais agus nósanna imeachta reatha a athbhreithniú agus a bhfeidhmíocht a fheabhsú dá bharr.

Ba chóir iniúchóireacht shábháilteachta agus sláinte bhliantúil a dhéanamh. Is athbhreithniú agus tuairisc iomlán é seo ar gach ghné de bhainistiú sábháilteachta agus sláinte sa scoil. Cuirtear uirlis iniúchóireachta samplach ar fáil i bPáirt 2.

Is féidir torthaí a fhaightear as iniúchóireachtaí a dhéanamh a chur ag gabháil le faisnéis a fhaightear as feidhmíocht a mheas chun cur chuige iomlán na scoile maidir le bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a fheabhsú.

Ba chóir an ráiteas sábháilteachta a athchóiriú más gá, i gcomhthéacs an phróisis athbhreithnithe agus mheasúnaithe. Ba chóir gach ball de phobal na scoile a chur ar an eolas faoi na hathruithe a dhéantar sa ráiteas sábháilteachta.

Seidliosta:

- Cad iad na nósanna imeachta atá ann chun an iniúchóireacht shábháilteachta agus sláinte bliantúil a chur i gcrích?
- An ndéantar athbhreithniú ar an ráiteas sábháilteachta agus an ndéantar na leasuithe is gá dó ar shlí a léiriú na hathruithe a tharlaíonn sa scoil?
- An cuid de phróiseas reatha maidir le pleanála forbartha na scoile iomlán í an iniúchóireacht shábháilteachta?

Féach Páirt 2, Uirlis 1 (B): Uirlis Iniúchóireachta um Bhainistiú Sábháilteachta agus Sláinte ar Scoil

Ceisteanna Coitianta (CCanna)

Reachtaíocht

Córas bainistíochta sábháilteachta
agus sláinte

Pleanáil

Róil agus freagrachtaí

Ráiteas sábháilteachta agus measúnú
riosca

Imscrúdú agus tuairisciú ar thimpistí

Tuilleadh eolais agus tacaíocht

Ceisteanna Coitianta (CCanna)

REACHTAÍOCHT

C1. Cad é an tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005?

A. Tugtar sonraí san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 ar conas ar chóir an tsábháilteacht agus an tsláinte a bhainistiú agus soiléirítear ann freagrachtaí na bhfostóirí, na ndaoine féinfhostaithe, na bhfostaithe agus páirtithe éagsúla eile maidir le sábháilteacht agus sláinte ag an obair. Tugtar sonraí san Acht freisin ar ról agus ar fheidhmeanna an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta, déantar foráil ann le haghaidh réimse beart forfheidhmithe agus luaitear pionóis ann a d'fhéadfaí a chur i bhfeidhm toisc sárú a bheith déanta ar shábháilteacht agus ar shláinte cheirde. Is Acht údaraithe é an tAcht agus dá bhrí sin is féidir rialacháin nua a chur leis ó am go ham.

Tá an tAcht 2005 ar fáil ag <http://www.hsa.ie/eng/Legislation/Acts>.

C2. Cad iad na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007?

A. Tugadh na Rialacháin seo isteach in ionad mórán seanrialachán a bhaineann le gach ionad oibre agus déanann siad na seanrialacháin seo a shimpliú agus a leasú chun dáta. Ciallaíonn an téarma "feidhm ghinearálta" go mbaineann na codanna agus na hailt éagsúla le gach cineál fostaíochta lena n-áirítear scoileanna. Leagtar amach sna rialacháin na ceanglais a bhaineann le láimhsiú ualach, le leictreachas, le torann, le crith, le garchabhair, srl.

Baineann na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007 leis na nithe seo a leanas:

An t-ionad oibre	Leictreachas	Obair oíche agus sealobair
Úsáid trealaimh oibre	Obair ar airde	Comharthaí sábháilteachta ag ionaid oibre
Trealamh cosanta pearsanta (TCP)	Cosaint leanaí agus daoine óga	Fostaithe ag iompar clainne, fostaithe iarbhreithe agus fostaithe a bhfuil leanbh cíche acu a chosaint
Láimhsiú	Torann ag an obair a rialú	Garchabhair
Trealamh scáileán taispeána	Crith ag an obair a rialú	Atmaisféar pléasccha ag ionaid oibre

Nóta Níor fágadh i ngníomh tar éis an 1 Samhain 2007 ach Cuid X agus an Dara Sceideal Déag ag gabháil leis na Rialacháin um Fheidhm Ghinearálta 1993, a bhaineann le timpistí agus le tarluithe contúirteacha a chur in iúl.

Tá sraith iomlán na rialachán agus na dTreoirínte ar fáil ag www.hsa.ie/publications.

C3. Cad iad na hAchtanna Seirbhísí Dóiteáin, 1981 agus 2003?

A. Déantar foráil san Acht Seirbhísí Dóiteáin 1981 do bhunú údarás dóiteáin, d'eagrú seirbhísí dóiteáin, do shábháilteacht dóiteáin, do chomhrac dóiteáin, do dhaoine agus do réadmhaoin a chosaint agus a tharrtháil agus do chúrsaí gaolmhara.

Tá cumhachtaí éagsúla iniúchta agus forfheidhmithe ag na húdaráis dóiteáin maidir le bearta coisctheachta dóiteán/sábháilteachta sna foirgnimh atá ann cheana féin lena n-áirítear scoileanna. Faoi Acht Seirbhísí Dóiteáin 1981, is ar an t-úinéir/an t-áititheoir atá an "dualgas cúraim" maidir le sábháilteacht dóiteáin i bhfoirgnimh.

Déantar foráil san Acht Seirbhísí Dóiteáin 2003 do cheadúnú imeachtaí faoi dhíon agus déantar an tAcht Seirbhísí Dóiteáin 1981 a leasú ann.

C4. An baineann an tAcht um Dhliteanas Áititheoirí 1995 leis an scoil againn?

A. Baineann sé. Is é an tAcht um Dhliteanas Áititheoirí 1995* an reachtaíocht ar a mbunaítear mórán dlíthíochta maidir le gortuithe tríú páirtí.

Sainmhínítear áititheoir mar dhuine/mar chomhlacht atá i gceannas ar an áitreabh agus i gcás scoileanna, is é an Bord Bainistíochta/Coiste Gairmoideachais atá freagrach as timpistí nó drochshláinte a eascraíonn as staid nó riocht áitreabh na scoile.

Leagann an tAcht um Dhliteanas Áititheoirí 1995 dualgais ar áititheoirí maidir le trí chatagóir iontrálaithe:

- **Cuairteoir** – iontrálaí, seachas úsáideoir áineasa, atá i láthair in áitreabh ar chuireadh ón áititheoir nó le cead an áititheora. I gcás scoileanna: dalta atá i láthair in áitreabh scoile le linn gnáthuaireanta scoile, múinteoir nó fostaí eile nó conraitheoir íochta nó tuismitheoir/caomhnóir, thioctadh na daoine seo faoi chatagóir an chuairoteora.
- **Úsáideoir áineasa** – iontrálaí atá i láthair in áitreabh, le cead an áititheora nó gan cead an áititheora chun gabháil do ghníomhaíocht áineasa, gan táille seachas táille i leith áiseanna páirceála carranna a íoc.
- **Foghlai** – iontrálaí seachas úsáideoir áineasa nó cuairteoir.

Cuairteoir

Tá sé de dhualgas, maidir le cuairteoirí, cibé cúram is réasúnach sna himthosca go léir a ghlacadh chun a chinntiú nach mbainfidh gortú nó damáiste do chuairoteoir agus dá réadmhaoin de bhíthin aon chontúirte atá ann sa scoil. Caithfidh cuairteoir, áfach, cúram a ghlacadh i leith a shábháilteachta nó a sábháilteachta féin agus monatóireacht agus rialú a dhéanamh ar dhuine ar bith faoi chúram aige nó aici. Comhaontuithe nó fógraí ar bith atá curtha ar taispeáint ag an áititheoir, caithfidh siad a bheith réasúnach sna himthosca go léir agus caithfear aird an chuairoteora a tharraingt orthu.

Úsáideoir áineasa agus foghlai

Is é an dualgas a dhílítear i leith úsáideoirí áineasa agus foghlaithe gan an duine a ghortú nó gan damáiste a dhéanamh do réadmhaoin an duine go hintinneach agus gan neamhaird a thabhairt go meargánta ar an duine nó ar réadmhaoin an duine.

*<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0010/index.html>

CÓRAS BAINISTÍOCHTA SÁBHÁILTEACHTA AGUS SLÁINTE

C5. Cad é "córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte"?

A. Tugtar sonraí i gcóras bainistíochta sábháilteachta agus sláinte ar conas a dhéantar sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú agus sa chóras seo tá beartais agus nósanna imeachta maidir le struchtúr eagraíochtúil, le gníomhaíochtaí pleanála, le freagrachtaí, le cleachtais, le nósanna imeachta agus le hacmhainní chun an beartas sábháilteachta agus sláinte sa scoil a fhorbairt, a chur i bhfeidhm, a bhaint amach, a athbhreithniú agus a chothabháil agus le haghaidh na ngníomhaíochtaí go léir a bhaineann leis an scoil. Is féidir Treoirínte Praiticiúla dar teideal "Bainistíocht Sábháilteachta agus Sláinte san Ionad Oibre" a aimsiú freisin ar www.hsa.ie/publications.

C6. An bhfuil bunús dlí leis na Treoirínte seo um Bhainistíocht Sábháilteachta agus Sláinte in Iar-Bhunscoileanna?

A. Ní doiciméad dlíthiúil é seo, ach cabhraíonn na Treoirínte seo le scoileanna chun a ndualgais dhlíthiúla a chomhlíonadh faoin Acht 2005. Tá sé mar chuspóir ag na Treoirínte seo cúnamh praiticiúil a sholáthar do Bhoird Bainisteoireachta/do Choistí Gairmoideachais, lena n-áirítear comhairle agus moltaí ar conas córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a chur i bhfeidhm agus a fheidhmiú sa scoil acu. Cabhraíonn na Treoirínte leis na Boid Bainisteoireachta/Coistí Gairmoideachais agus an tAcht 2005 agus an dea-chleachtas idirnáisiúnta á dtuiscint agus á léiriú acu, agus cabhraíonn siad freisin le fostaithe chun a ndualgais dhlíthiúla faoin Acht a chomhlíonadh.

C7. An mbaineann na Treoirínte le gach fostaí sa scoil?

A. Baineann siad. Baineann an tsábháilteacht le gach duine. Faoin Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, tá dualgais ar fhostóirí, ar fhostaithe, ar dhaoine atá i gceannas ar ionaid oibre, ar dhearthóirí, ar dhéantóirí, ar allmhaireoirí agus ar sholáthraithe earraí agus substaintí. Is é an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais atá freagrach go ginearálta as an ráiteas sábháilteachta. Is gá d'fhostóirí de réir dlí comhoibriú leis an mBord Bainisteoireachta/leis an gCoiste Gairmoideachais sa phróiseas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte. Tá múinteoirí i gceannas ar a gcuid gníomhaíochta oibre sa seomra ranga, sa tsaotharlann, sa cheardlann srl. ina mbíonn daltaí á múineadh acu agus cuirtear de dhualgas orthu dá bhrí sin páirt ghníomhach a ghlacadh i mbainistíocht sábháilteachta agus sláinte sna réimsí seo.

PLEANÁIL

C8. Cad í pleanáil sábháilteachta agus sláinte?

A. Ba chóir do gach scoil plean a cheapadh chun a beartas sábháilteachta agus sláinte a chomhlíonadh mar atá leagtha amach sa ráiteas sábháilteachta. Imlínítear sa phlean seo conas a dhéanfaidh struchtúr bainistíochta éifeachtach an beartas sábháilteachta agus sláinte de chuid na scoile a sheachadadh. Leagtar amach sa phlean cad a dhéanfar, cé a dhéanfaidh é agus an mheicníocht athbhreithnithe a chinnteoidh go ndéanfar gach tasc.

C9. An gá don scoil dul i mbun pleanála sábháilteachta agus sláinte?

A. Luaitear san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 go gcaithfidh fostóirí an tsábháilteacht agus an tsláinte san ionad oibre a bhainistiú d'fhonn timpistí agus an drochshláinte a sheachaint. Tá an phleanáil ar cheann de na príomhghnéithe de chóras rathúil sábháilteachta agus sláinte. Ba chóir don scoil plean a cheapadh chun a beartas sábháilteachta agus sláinte a chomhlíonadh mar atá leagtha amach sa ráiteas sábháilteachta. Ba chóir struchtúr éifeachtach bainistíochta a chur i bhfeidhm chun an plean a sheachadadh.

C10. An bhfuil an phleanáil sábháilteachta agus sláinte ina cuid den Phleanáil Forbartha ar an Scoil Uile?

A. Tá an phleanáil chun an tsábháilteacht agus an tsláinte a bhainistiú go héifeachtach ina bunchuid den phleanáil forbartha ar an scoil uile sna scoileanna. Baineann mórán buntáistí le cur chuige sa scoil uile maidir le bainistiú athraithe sna scoileanna. Tá an phleanáil le haghaidh sábháilteachta agus sláinte, mar atá leagtha amach sna treoirlínte seo, i gcomhréir leis an tsamhail pleanála forbartha scoile a úsáidtear sa chuid is mó d'iarbhunscoileanna sa lá atá inniu ann.

RÓIL AGUS FREAGRACHTAÍ

C11. Cad iad na freagrachtaí ar stiúrtóirí agus ar bhainisteoirí sinsearacha maidir le sábháilteacht agus sláinte san ionad oibre?

A. Tá freagrachtaí níos mó ar fhostóirí anois faoi alt 80 den Acht 2005 ar “Dliteanas Stiúrtóirí agus Oifigeach Gnóthas” ina n-éilítear orthu a bheith i riocht chun a thaispeáint go ndearna siad sábháilteacht agus sláinte a n-oibrithe a bhainistiú go réamhghníomhach.

Braitheann dliteanas stiúrtóirí agus oifigeach gnóthas faoin Acht 2005 ar ról an bhoird agus na foirne bainistíochta sinsearaí sa ghnóthas. Boird Bainisteoireachta/Coistí Gairmoideachais, Príomhoidí agus i roinnt cásanna, múinteoirí nó an fhoireann eile, d'fhéadfaí breithniú orthu mar stiúrtóirí nó oifigigh gnóthas¹. An Príomhoide agus an fhoireann bainistíochta (nuair a bhíonn a leithéid ann) a bhíonn i gceannas ar an scoil agus a dhéanann an scoil a bhainistiú, agus a threorú de ghnáth ó lá go lá. Caithfidh an Príomhoide agus an fhoireann bainistíochta na treoracha leathana straitéiseacha ar bhainistíocht sábháilteachta agus sláinte a leanúint, a bhíonn socraithe ag an mBord Bainisteoireachta/ag an gCoiste Gairmoideachais. Caithfidh siad a shocrú freisin conas sábháilteacht agus sláinte san ionad oibre a bhainistiú sa scoil agus tá siad freagrach as a chinntiú go leantar dea-chleachtais.

Is féidir tuilleadh eolais a aimsiú i “Treoir do Stiúrtóirí agus do Bhainisteoirí Sinsearacha maidir lena bhFreagrachtaí le haghaidh Sábháilteachta agus Sláinte san Ionad Oibre”, ar fáil ag www.hsa.ie/publications.

C12. An dea-chleachtas é don scoil oifigeach/comhordaitheoir/riarthóir sábháilteachta a cheapadh?

A. Cuirtear de dhualgas ar an bhfostóir go sainráite san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 a chinntiú go ndéantar sábháilteacht agus sláinte a bhainistiú san ionad oibre. Ní gá do scoileanna de réir dlí oifigeach sábháilteachta a cheapadh faoin reachtaíocht sábháilteachta agus sláinte.

Nuair a chinntear sa scoil, áfach, go ndéanfaí oifigeach sábháilteachta a cheapadh chun an tsábháilteacht a bhainistiú ar son an Bhoird/an Choiste Gairmoideachais, caithfear a bheith sásta go bhfuil an duine sin inniúil don ról. I mórán scoileanna, gníomhaíonn an Príomhoide mar oifigeach sábháilteachta. Féach freisin “An tábhacht a bhaineann le daoine inniúla a cheapadh” ar leathanach 25.

D'fhéadfaí gnáthfheidhmeanna an oifigigh sábháilteachta a tharmligean nó d'fhéadfadh ball foirne eile gníomhú mar oifigeach sábháilteachta nuair is gá. Ní féidir an fhreagracht ghinearálta le haghaidh sábháilteachta agus sláinte a tharmligean áfach. Mar shampla, d'fhéadfadh múinteoir le freagracht áirithe dul i mbun roinnt feidhmeanna de chuid an oifigigh sábháilteachta ach fanann an fhreagracht leis an oifigeach agus fanann an fhreagracht ghinearálta le haghaidh sábháilteachta agus sláinte sa scoil leis an mBord bainisteoireachta/leis an gCoiste Gairmoideachais.

Ní hionann an t-oifigeach sábháilteachta agus an t-ionadaí sábháilteachta (féach an ghluais).

C13. An féidir dualgais an oifigigh sábháilteachta a tharmligean ar roinnt múinteoirí/ball foirne eile?

A. D'fhéadfaí feidhmeanna an oifigigh sábháilteachta a tharmligean ar bhall foirne amháin nó níos mó ach fanann an fhreagracht leis an oifigeach a ceapadh ag an mBord Bainisteoireachta/ag an gCoiste Gairmoideachais.

¹ Tugtar cur síos cuimsitheach ar “gnóthas” san Acht 2005 agus clúdaíonn sé gach cineál oibre agus struchtúr corparáide a d'fhéadfadh a bheith ann.

C14. An bhfuil gá le coiste sábháilteachta de réir dlí?

A. Níl gá leis. Cuirtear comhairle ar fáil sna Treoirínte seo go bhféadfadh sé a bheith cuí coiste sábháilteachta a bhunú sa scoil chun maoirseacht a dhéanamh ar pheanáil, ar oibriú agus ar bhainistíocht ráiteas sábháilteachta na scoile. Ní ceanglas dlíthiúil é seo áfach.

C15. Cad é ról an ionadaí sábháilteachta?

A. Is é ról an ionadaí sábháilteachta ionadaíocht a dhéanamh do chomhghleacaithe (lena n-áirítear na baill foirne nach múineann) i gcomhairle leis an bhfostóir maidir le cúrsaí a bhaineann le sábháilteacht agus sláinte. D'fhéadfadh an t-ionadaí sábháilteachta dul i gcomhairle leis an bPríomhoide nó an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais agus uiríoll a thabhairt dóibh maidir le cúrsaí sábháilteachta, sláinte agus leasa a bhaineann le fostaithe sa scoil. Mar chuid den chomhairliúchán seo d'fhéadfaí páirt a ghlacadh sa choiste sábháilteachta. Ní bhaineann dualgais ar bith leis an ionadaí sábháilteachta ach baineann feidhmeanna éagsúla leis/léi. Tá feidhmeanna an ionadaí sábháilteachta liostaithe san Acht 2005.

Go bunúsach, is í feidhm an ionadaí sábháilteachta dul i gcomhairle leis an mBord Bainisteoireachta/leis an gCoiste Gairmoideachais agus uiríoll a thabhairt dóibh maidir le cúrsaí sábháilteachta, sláinte agus leasa a bhaineann le foireann go léir na scoile. Tá an ceart ag an ionadaí sábháilteachta, tar éis fógra réasúnta a thabhairt don lucht bainistíochta, iniúchadh a dhéanamh ar an scoil go léir nó ar chuid di. Tá an ceart aige/aici iniúchadh a dhéanamh láithreach tar éis timpiste nó tarlaithe chontúirtigh nó nuair a bhíonn garbhaol ann go dtarlóidh timpiste nó tarlú contúirteach.

Cuirtear chun cinn sna Treoirínte seo lánpháirtíocht an ionadaí sábháilteachta i gcoiste sábháilteachta na scoile.

Is féidir tuilleadh eolais a aimsiú i "Treoirínte maidir le hIonadaithe Sábháilteachta agus le Comhairliúchán Sábháilteachta", ar fáil ag www.hsa.ie/publications.

C16. Cé a roghnaíonn an t-ionadaí sábháilteachta?

A. Foireann go léir na scoile (.i. an fhoireann múinteoireachta agus na baill foirne nach múineann, an bhuanfhoireann agus an fhoireann shealadach), tá sí i dteideal ionadaí sábháilteachta a roghnú agus a cheapadh chun ionadaíocht a dhéanamh di i gcomhairliúcháin leis an bhfostóir maidir le cúrsaí sábháilteachta, sláinte agus leasa san ionad oibre aici.

C17. An féidir míniú a iarraidh go dlíthiúil ar an ionadaí sábháilteachta as tograí sábháilteachta a chur i bhfeidhm?

A. Ní féidir. Níl dualgas ar bith (i gcomórtas le feidhmeanna) ar an ionadaí sábháilteachta faoin Acht 2005 seachas na dualgais a bhaineann le múinteoirí agus leis an bhfoireann go ginearálta. Dá bhrí sin, ionadaí sábháilteachta a ghlacann le togra an lucht bainistíochta chun déileáil le ceist sábháilteachta nó sláinte, ní féidir míniú a iarraidh go dlíthiúil ar an ionadaí sin as an togra a chur i bhfeidhm.

C18. An ndéanann ionadaí sábháilteachta iniúchtaí san ionad oibre?

A. D'fhéadfadh ionadaí sábháilteachta na scoile, tar éis fógra réasúnta a thabhairt don Bhord/don Choiste Gairmoideachais/don Phríomhoide, iniúchadh a dhéanamh ar an scoil go léir nó ar chuid di, chomh minic agus a eagraítear leis an lucht bainistíochta nó de réir sceidil a eagraítear leis. D'fhéadfadh an t-ionadaí iniúchadh a dhéanamh láithreach freisin i gcás timpiste, tarlaithe chontúirtigh nó garchontúirte nó nuair a bhíonn sábháilteacht, sláinte agus leas dhuine ar bith i mbaol. D'fhéadfadh sé/sí iniúchadh a dhéanamh freisin ar thimpistí nó ar tharluithe contúirteacha ar an gcoinníoll nach gcuirfeadh sé nó sí isteach ar fheidhmíocht dualgais reachtúil ar bith nó bac léi, ar gá do dhuine ar bith a chomhlíonadh faoi cheann ar bith de na forálacha ábhartha reachtúla.

RÁITEAS SÁBHÁILTEACHTA AGUS MEASÚNÚ RIOSCA

C19. Cad é ráiteas sábháilteachta?

A. Clár scríofa is ea an ráiteas sábháilteachta de thiomantas na scoile chun sábháilteacht agus sláinte na foirne a chosaint (an fhoireann múinteoireachta agus na baill foirne nach múineann) agus a cuid oibre á déanamh aici, agus sábháilteacht agus sláinte na ndaoine eile a chosaint a d'fhéadfadh gníomhaíochtaí oibre sa scoil cur isteach orthu, lena n-áirítear cuairteoirí, tuismitheoirí agus daltaí. Go bunúsach, sonraíonn an ráiteas sábháilteachta modh bainistíochta na scoile i leith sábháilteachta, sláinte agus leasa foirne, daltaí, cuairteoirí agus conraitheoirí.

C20. Cad is cóir a chuimsiú sa ráiteas sábháilteachta?

A. Ba chóir réimsí ar leith a chuimsiú sa ráiteas sábháilteachta, réimsí atá leagtha amach in Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 agus is féidir athbhreithniú a dhéanamh ar mhionsonraí na réimsí seo i gCuid 1 (Céim 3) de na Treoirí seo. Ba chóir go mbeadh an ráiteas sábháilteachta bunaithe ar an tsainiúint guaiseacha agus ar na measúnuithe riosca arna ndéanamh faoi Alt 19 den Acht. Caithfear:

- a lua ann conas a dhéanfar sábháilteacht agus sláinte na bhfostaithe go léir a chinntiú agus a bhainistiú;
- na guaiseacha a sainiú agus na rioscaí a ndéantar measúnú orthu a lua;
- sonraí a thabhairt ar conas a dhéanfaidh an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais a fhreagrachtaí sábháilteachta agus sláinte a bhainistiú, lena n-áirítear:
 - (a) tiomantas chun cloí le dualgais dhlíthiúla,
 - (b) na bearta cosanta agus coiscitheacha arna nglacadh leo,
 - (c) na hacmhainní a chuirtear ar fáil le haghaidh sábháilteachta agus sláinte san ionad oibre,
 - (d) na socruithe arna n-úsáideadh chun na freagrachtaí seo a chomhlíonadh;
- pleananna agus nósanna imeachta a chur san áireamh ann a n-úsáidfear i gcás éigeandála nó contúirte tromchúisí;
- dualgais na foirne a lua, lena n-áirítear an comhoibriú a bheidh ag teastáil uathu maidir le cúrsaí sábháilteachta agus sláinte;
- ainmneacha agus teidil poist na ndaoine a cheaptar a chur san áireamh ann, a bheidh freagrach as sábháilteacht agus sláinte nó as na tascanna a leagtar amach sna ráitis;
- socruithe a lua ann faoi conas ionadaithe sábháilteachta a cheapadh agus faoi conas dul i gcomhairle leis an bhfoireann, lena n-áirítear ainmneacha na n-ionadaithe sábháilteachta agus ainmneacha chomhaltaí an choiste sábháilteachta, má dhéantar iad a cheapadh;
- ráiteas a chur le chéile i bhfoirm scríofa, ar dhóigh agus i dteanga a mbeidh gach duine ábalta é a thuiscint;
- cuimhneamh ar an reachtaíocht ábhartha sábháilteachta agus sláinte.

Ba chóir dearbhú a bheith ag tús an ráitis sábháilteachta, atá sínithe ar son an Bhoird Bainisteoireachta/an Choiste Gairmoideachais. Ba chóir tiomantas a thabhairt sa dearbhú chun a chinntiú go bhfuil an t-ionad oibre chomh sábháilte agus chomh sláintiúil agus is indéanta le réasún agus go gcomhlíonfar na ceanglais reachtúla go léir. An beartas sábháilteachta agus sláinte a thugtar air seo.

Is féidir tuilleadh eolais a aimsiú i "Treoirí maidir le Measúnuithe Riosca agus le Ráitis Sábháilteachta, ar fáil ag www.hsa.ie/publications.

C21 Cé atá freagrach as an ráiteas sábháilteachta a ullmhú?

A. Tá an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais freagrach as a chinntiú go n-ullmhaítear ráiteas sábháilteachta cruinn le haghaidh na scoile. Caithfidh an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais, mar fhostóir, ráiteas scríofa a bheith aige ina luaitear conas a dhéanfar sábháilteacht, sláinte agus leas na foirne agus úsáideoirí go léir na scoile a bhainistiú agus a chinntiú.

Féach Cuid 2, Uirlis 2 Beartas Sábháilteachta agus Sláinte agus Uirlis 3: Cairt Eagraíochta Shamplach na Bainistíochta

C22. Cé chomh minic ar chóir ráiteas sábháilteachta scoile a scríobh nó a athcheartú?

A. Caithfidh ráiteas sábháilteachta a bheith bainteach i gcónaí le himthosca reatha na scoile agat. Ba chóir athcheartú a dhéanamh air go bliantúil ar a laghad nó nuair a tharlaíonn athruithe suntasacha, amhail trealamh nó córais nua a thabhairt isteach.

C23. Cé chomh minic ar chóir aird na foirne a tharraingt ar an ráiteas sábháilteachta?

A. Ba chóir go mbeadh ábhar an ráitis sábháilteachta ar fáil i gcónaí don fhoireann. Ba chóir aon leasuithe ar an ráiteas sábháilteachta a chur in iúl don fhoireann freisin. Ba chóir aird daoine eile a tharraingt ar shliochtaí ábhartha den ráiteas sábháilteachta freisin a d'fhéadfadh gníomhaíochtaí oibre sa scoil cur isteach orthu. Ba chóir go mbeadh córas i bhfeidhm chun a chinntiú go mbeadh gach páirtí ábalta an ráiteas a rochtain go héasca agus go rialta. Ba chóir athruithe ar an ráiteas a chur in iúl go fonnmhar agus go forleathan. Ba chóir do bhail foirne nua an ráiteas a léamh nuair a thosaíonn siad ar an obair.

Ba chóir aird na foirne ionadaíocha agus sealadaí a tharraingt ar gach alt ábhartha den ráiteas sábháilteachta. Ba chóir aird na foirne a tharraingt ar eochairailt an ráitis sábháilteachta, a bhaineann leis an ionad oibre acu.

C24. An cóir gníomhaíochtaí lasmuigh de láithreán na scoile a chuimsiú sa ráiteas sábháilteachta, m.sh. turais scoile, turais allamuigh, turais thar lear?

A. Is cóir. Ba chóir measúnuithe riosca a dhéanamh le haghaidh na ngníomhaíochtaí scoile go léir a tharlaíonn sa scoil agus lasmuigh den champas. I measc na ngníomhaíochtaí seo tá imeachtaí spóirt, turais allamuigh agus turais scoile.

Ba chóir do scoileanna measúnú riosca scríofa a leagadh amach maidir le “turais scoile”. Ba chóir é seo a chur san áireamh sa ráiteas sábháilteachta. Meastar gur dea-chleachtas é beartas turas scoile a bheith ann atá bunaithe ar an measúnú riosca inar chóir sonraí a chur san áireamh maidir leis na cleachtais agus na nósanna imeachta a bhaineann le planáil agus le cur i gcrích turas scoile. Is féidir é seo a chur i gceangal leis an ráiteas sábháilteachta.

Agus an measúnú riosca á dhéanamh, ba chóir aird ar leith a thabhairt freisin ar nádúr agus ar chineál na dturas scoile. Thairis sin, ba chóir a chur san áireamh sa ráiteas sábháilteachta inniúlacht na múinteoirí agus/nó na mball foirne eile agus turais scoile á bpleanáil agus á gcur i gcrích. Moltar don mhúinteoir i gceannas ar thurais scoile athbhreithniú a dhéanamh ar an measúnú riosca agus é a leasú chun dáta nuair is gá. Ba chóir a chinntiú go bhfuil próiseas leordhóthanach i bhfeidhm i scoileanna chun measúnú inniúil a dhéanamh ar rioscaí nua nó ar rioscaí éiritheacha mar a thagann siad chun cinn i gcúrsa gníomhaíochtaí.

C25. Úsáideann roinnt grúpaí ár n-áitreabh san oíche nó le linn na deireadh seachtaine - an gá dúinn a ngníomhaíochtaí a chuimsiú sa ráiteas sábháilteachta againn?

A. Gach gníomhaíocht a dhéantar ar réadmhaoin na scoile nó ar son na scoile, caithfear í a dhéanamh go sábháilte agus caithfear aon ghuaiseacha a shainaithint sa ráiteas sábháilteachta agus caithfear déileáil leo. Caithfidh nósanna imeachta agus rialúcháin a bheith i bhfeidhm ag an mBord Bainisteoireachta/ag an gCoiste Gairmoideachais chun a chinntiú go ndéanfar gach gníomhaíocht i mbealach sábháilte agus go gcloifidh siad le forálacha cuí reachtúla sábháilteachta.

C26. An mbíonn ráiteas sábháilteachta ag teastáil uaim ó gach conraitheoir a thagann isteach sa scoil?

A. Is ceanglas dlíthiúil é atá leagtha amach san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 gur gá d'fhostóir a dhéanann conradh le fostóir eile chun seirbhísí a chur ar fáil dó/dí a éileamh ar an bhfostóir sin ráiteas sábháilteachta suas chun dáta a bheith aige/aici.

Dá bhrí sin, caithfidh an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais a dhéanann conradh le fostóir nó le duine féinfhostaithe eile chun seirbhísí a chur ar fáil sa scoil, a chinntiú go bhfuil ráiteas sábháilteachta suas chun dáta ag an bhfostóir/duine féinfhostaithe.

Nóta: is féidir le conraitheoir foirgníochta a bhfuil triúr fostaí nó níos lú aige/aici glacadh le Cód Cleachtas an HSA le haghaidh Conraitheoirí Foirgníochta a bhfuil triúr fostaí nó níos lú acu, nuair a úsáideann siad an Cód Cleachtas seo cuirtear ar a gcumas a gceanglais dhlíthiúla a chomhlíonadh maidir le ráiteas sábháilteachta a bheith acu; faoi láthair, níl ach Cód Cleachtas Foirgníochta ann, caithfidh gach conraitheoir eile ráiteas sábháilteachta a bheith aige/aici de réir gnáthcheanglas treorach.

Is féidir tuilleadh treorach a aimsiú le haghaidh conraitheoirí de gach cineál oibre, mar obair foirgníochta, leictreachais, dín, srl. ag <http://www.hsa.ie/publications>.

C27. An cóir don Bhord Bainisteoireachta/don Choiste Gairmoideachais dul i gcomhairle leis an bhfoireann maidir le hábhar agus le cur i bhfeidhm an ráitis sábháilteachta?

A. Caithfidh lucht bainistíochta na scoile dul i gcomhairle roimh ré agus sula ndéanfar aon rud san ionad oibre a d'fhéadfadh éifeacht mhór a bheith aige ar shábháilteacht agus ar shláinte. Caithfear na nithe seo a leanas a chuimsiú sa chomhairliúchán:

- ullmhú ráiteas sábháilteachta na scoile nó an tionchar air;
- coisc ar rioscaí agus bearta coisctheacha ar bith;
- an fhoireann a cheapadh ar a bhfuil freagrachtaí sábháilteachta agus sláinte agus dualgais na foirne seo;
- torthaí na measúnuithe riosca;
- timpistí nó tarluithe contúirteacha infhógartha;
- planáil, eagrú agus oiliúint sábháilteachta agus sláinte;
- teicneolaíochtaí nó trealamh nua a thabhairt isteach.

Nóta: Nuair a bhunaítear coiste sábháilteachta sa scoil (mar atá molta sna Treoirínte seo), d'fhéadfaí é a úsáid le haghaidh a leithéide de chomhairliúchán.

C28. An cóir don Bhord Bainisteoireachta/don Choiste Gairmoideachais dul i gcomhairle le tuismitheoirí/caomhnóirí agus le daltaí sula ndéanfar ráiteas sábháilteachta a dhréachtú?

A. Baineann an tsábháilteacht sna scoileanna le gach duine a úsáideann an scoil agus is fearr cur chuige comhchoiteann agus comhairliúcháin. D'fhéadfadh scoil cinneadh a dhéanamh chun dul i gcomhairle le hionadaithe tuismitheoirí agus le daltaí maidir le hábhar agus le cur i bhfeidhm an ráitis sábháilteachta. D'fhéadfadh a bheith i gceist anseo cruinniú idir an coiste sábháilteachta agus ionadaithe chomhairle na dtuismitheoirí/na gcaomhnóirí agus ionadaithe chomhairle na ndaltaí. Ní gá é seo a dhéanamh de réir dlí, áfach, faoin reachtaíocht sábháilteachta agus sláinte.

C29. Mar fhostóir, cad é méid an dualgais agam chun an t-ionad oibre a dhéanamh sábháilte?

A. Maidir le dualgais an fhostóra, tugann “indéanta le réasún”, mar atá sainmhínithe san Acht 2005, cur síos ar mhéid an dualgais agus ciallaíonn sé go bhfuil an aire cheart go léir déanta ag fhostóir trí na bearta cosanta agus coisctheacha is gá a chur i bhfeidhm, tar éis do na guaiseacha ionchasacha a shainaithint agus tar éis measúnú a dhéanamh ar na rioscaí gaolmhara.

D'fhéadfaí a thuiscint le hindéanta le réasún an méid a dhéanadh duine réasúnta ag féachaint do na himthosca ar leith.

Féach Alt 2 (6), an tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005.

C30. Cad a tharlaíonn má shainaithním guais agus mura ndéanaim beart ar bith ina leith?

A. Tá sé de dhualgas ar fhostaí faoin Acht 2005 a thuairisciú don fhostóir aon locht san ionad oibre, sna córais oibre, aon earra nó substaint a d'fhéadfadh sábháilteacht, sláinte nó leas ag an obair, i gcás fhostóra nó aon duine eile, a chur i gcontúirt.

Caithfidh Boird Bainisteoireachta/Coistí Gairmoideachais gach rud is “indéanta le réasún” a dhéanamh chun an riosca san ionad oibre a rialú. Má tá eolas acu ar riosca agus mura ndéanann siad aon rud faoi, d'fhéadfadh an tAcht 2005 a bheith á shárú acu.

C31. An bhfuil cineálacha difriúla guaiseacha ann?

A. Tá. D'fhéadfaí guaiseacha a chatagóiriú mar seo a leanas:

- guaiseacha fisiceacha, m.sh. láimhsiú, sleamhnaithe, tuislí, agus titim, leictreachas, dóiteán;
- guaiseacha sláinte, m.sh. torann, deannaigh dhíobhálacha, leibhéil mhí-oiriúnacha soilsithe, crith;
- guaiseacha ceimiceacha, m.sh. gliúnna, tuaslagóirí, ruaimeanna, oibreáin glantacháin;
- guaiseacha bitheolaíochta, m.sh. víris, baictéir;
- guaiseacha tosa daonna, m.sh. strus, bulaíocht, foréigean.

C32. Cad iad na prionsabail ghinearálta um chosc agus conas a d'fhéadfaí iad seo a chur i bhfeidhm sa scoil?

A. Cuirtear ar fáil sna Prionsabail Ghinearálta um Chosc (a n-implínítear i Sceideal 3 a ghabhann leis an Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005) modheolaíocht chun déileáil le cosc ar thimpistí. Caithfidh an Bord Bainisteoireachta/Coiste Gairmoideachais na prionsabail seo a chur san áireamh agus na bearta sábháilteachta, sláinte agus leasa is gá á gcur i bhfeidhm sa scoil.

I measc na Naoi bPrionsabal tá:

1. Rioscaí a sheachaint
2. Rioscaí dosheachanta a mheas
3. Oibriú in aghaidh rioscaí ag a mbun
4. Obair a chur in oiriúint don duine
5. An t-ionad oibre a chur in oiriúint don dul chun cinn teicniúil
6. Earraí sábháilte, substaintí sábháilte nó córais oibre shábháilte nach bhfuil chomh contúirteach sin a thabhairt isteach in ionad earraí contúirteacha, substaintí contúirteacha nó córas oibre contúirteach
7. Tosaíocht a thabhairt do bhearta comhchoiteanna cosanta thar bearta cosanta aonair
8. Beartas coisctheach leordhóthanach a fhorbairt maidir le sábháilteacht, sláinte agus leas ag an obair, ina gcuirtear san áireamh teicneolaíocht, eagrú oibre, dálaí oibre, tosca sóisialta agus tionchar na dtosca a bhaineann leis an timpeallacht oibre
9. Oiliúint chúí agus treoracha cúí a thabhairt d'fhostaithe.

C33. Cé hiad na daoine ar gá breithniú orthu sna measúnuithe riosca?

A. Caithfear breithniú ar na daoine go léir a úsáideann áiseanna na scoile agus measúnú riosca á dhéanamh agat. I measc na ndaoine seo tá:

- an fhoireann múinteoireachta - an bhuanfhoireann agus an fhoireann shealadach, an fhoireann ionadaíoch agus an fhoireann faoi oiliúint;
- na baill foirne nach múineann - an fhoireann riaracháin, airíochais, glantacháin agus lónadóireachta;
- oibrithe conartha mar ghlantóirí fuinneog;
- daltaí lena n-áirítear daltaí cuartaíochta, m.sh. mar chuid d'fhoireann;
- tuismitheoirí/caomhnóirí;
- cainteoirí cuartaíochta;
- díoltóirí, daoine seachadta agus oibrithe cothabhála cuartaíochta;
- baill den phobal.

IMSCRÚDÚ AGUS TUAIRISCIÚ AR THIMPISTÍ

C34. Cé atá freagrach as timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta?

Tá an rialachán a bhaineann le tuairisciú timpistí, teagmhas agus tarluithe contúirteacha á athbhreithniú faoi láthair Tá an t-eolas is déanaí faoin ábhar seo ar fáil ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ag www.hsa.ie

A. Tá na daoine seo a leanas freagrach as timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta:

- fostóirí (i gcás bhás nó gortú fostaithe ag an obair);
- an té a chuireann oiliúint ar fáil (i gcás bhás nó gortú duine a mbíonn oiliúint fostaíochta á fáil aige/aici);
- daoine féinfhostaithe (maidir le timpistí a bhaineann leo féin);
- an té atá i gceannas ar ionaid oibre maidir le:
 - bás nó gortú duine a bhaineann leis an obair nuair nach mbíonn an duine sin ag an obair;
 - bás duine féinfhostaithe;
- an neasghaol (i gcás bhás duine féinfhostaithe ag ionad oibre a bhfuil an duine féinfhostaithe sin i gceannas air).

C35. Cad iad na cineálacha timpistí ar gá a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta?

Tá an rialachán a bhaineann le tuairisciú timpistí, teagmhas agus tarluithe contúirteacha á athbhreithniú faoi láthair Tá an t-eolas is déanaí faoin ábhar seo ar fáil ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ag www.hsa.ie

A. Caithfear na cineálacha timpistí seo a leanas a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta:

- (a) bás duine fostaithe nó duine féinfhostaithe ar bith, a tharla mar gheall ar thimpiste agus a gcuid oibre á dhéanamh acu.
- (b) gortú a fulaingóidh agus a gcuid oibre ar siúl acu, a chuireann cosc ar dhuine fostaithe nó ar dhuine féinfhostaithe ar bith a ngnáthdhualgais oibre a dhéanamh ar feadh breis is trí lá féilire, gan lá na timpiste a bheith curtha san áireamh. I measc laethanta féilire tá an Satharn agus an Domhnach (m.sh. fostaí a ghortaítear ar an Déardaoin, nach mbíonn sé/sí ag obair de ghnáth ar an Satharn, ar an Domhnach agus ar laethanta saoire, má fhilleann sé/sí ar an obair an Luan ina dhiaidh sin, caithfear an timpiste a thuairisciú).
- (c) bás nó gortú ar gá cóir leighis a fháil ó liachleachtóir cláraithe ina leith, nach dtarlaíonn nuair a bhíonn duine ag obair, (m.sh. dalta le linn ranga) ach a bhaineann le gníomhaíocht oibre nó lena n-ionad oibre. Timpiste bhóthair a chomhlíonann na critéir (a) agus (b) thuas, gan timpiste a chur san áireamh a tharlaíonn nuair a bhíonn duine ag taisteal go dtí an obair nó ag dul abhaile ón obair.
- (d) timpiste bhóthair a chomhlíonann critéir (c) thuas a tharlaíonn mar gheall ar obair foirgníochta nó in aice le bóthar poiblí.

Úsáidtear an fhoirm IR1 amháin chun timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta. Tá foirmeacha ar fáil ó Aonad Teagmhála Ionad Oibre an Údaráis nó is féidir an timpiste a thuairisciú go díreach ar líne ag www.hsa.ie.

Caithfidh an scoil taifid a choimeád de na timpistí go léir a tharlaíonn ar feadh tréimhse 10 mbliana.

Caithfear tarluithe contúirteacha a thuairisciú freisin don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta de réir cheanglais na foirme IR3. Tá an fhoirm IR3 ar fáil ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ag www.hsa.ie.

C36. Cad iad na timpistí a bhaineann le daltaí ar chóir a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta?

Tá an rialachán a bhaineann le tuairisciú timpistí, teagmhas agus tarluithe contúirteacha á athbhreithniú faoi láthair Tá an t-eolas is déanaí faoin ábhar seo ar fáil ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ag www.hsa.ie

A. Má ghortaítear dalta mar gheall ar ghníomhaíocht a bhaineann leis an obair agus más gá dó/di cóir leighis a fháil ó liachleachtóir cláraithe, caithfear é seo a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta. Mar shampla, má ghortaíonn dalta é/í féin agus máilllead agus siséal á n-úsáid aige/aici le linn an ranga adhmaadóireachta agus más gá dó/di cóir leighis a fháil ó liachleachtóir cláraithe, caithfear é seo a thuairisciú.

Má bhaintear barra thuisle de dhalta sa chlós scoile, áfach, agus má ghortaítear é/í, ní gá é seo a thuairisciú. Má bhaintear barra thuisle de dhalta le linn an ranga corpoideachais agus más gá dó/di cóir leighis a fháil ó liachleachtóir cláraithe, caithfear é seo a thuairisciú don Údarás. Breathnaítear ar thurais scoile mar ghníomhaíocht oibre na scoile.

C37. Cad iad na teagmhais ar chóir a thuairisciú don Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát?

A. Faoin Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000, cuirtear de cheangal ar phobalscoileanna agus ar scoileanna cuimsitheacha teagmhais dhíobhálacha a thuairisciú go pras don Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus aon imscrúdú ina dhiaidh sin a éascú.

Ba chóir glao teileafóin a chur láithreach ar an nGníomhaireacht um Éilimh ar an Stát má fhaigheann duine bás nó má ghortaítear duine go tromchúiseach, lena n-áirítear teascadh, gortú súile, dónna tromchúiseacha nó gortuithe eile ar gá duine a athbheochan mar thoradh orthu. Ina mhalairt de chás, is iad seo a leanas Treoirínte maidir leis na cineálacha teagmhas ar chóir a thuairisciú:

- gortuithe ar gá cóir leighis a fháil ina leith ó dhochtúir nó trí fhreastal ar an ospidéal, a bhaineann leis an bhfoireann, le daltaí, le conraitheoirí, le baill den phobal, srl.;
- nuair a bhíonn ball foirne na scoile as láthair ón obair ar feadh tréimhse ama ar bith (lena n-áirítear teagmhais inar cailleadh níos lú ná 3 lá) agus nuair a bhíonn an ball foirne as láthair mar gheall ar ghníomhaíocht/ar thimpeallacht a bhaineann leis an obair (lena n-áirítear imthosca ina mbíonn an duine as láthair roinnt ama tar éis an teagmhais);
- nuair a bhíonn dalta as láthair ón scoil ar feadh tréimhse ama ar bith agus nuair a bhíonn sé/sí as láthair mar gheall ar ghníomhaíocht/ar thimpeallacht a bhaineann leis an obair (lena n-áirítear imthosca ina mbíonn an dalta as láthair roinnt ama tar éis an teagmhais);
- nuair a bhíonn iarratas curtha isteach ag ball foirne nó ag iar-bhall foirne na scoile ar scagthástáil sláinte a eascraíonn as nochtadh líomhnaithe le timpeallachtaí oibre, m.sh. aispeist, torann, deannach, múch nó oibreáin bhitheolaíochta nó cheimiceacha;
- nuair a chuirtear eolas ar fáil don scoil maidir le teagmhas (a bhaineann le gortú pearsanta) a tharla ar a háitreabh agus a bhain le cuairteoir, le húsáideoir áineasa nó le foghlai;
- nuair a bhíonn feithicil i dtimpiste tráchta bóthair, atá faoi úinéireacht phríobháideach na scoile, atá ar cíos aici nó a bhaineann léi agus gnó na scoile á dhéanamh;
- nuair a bhíonn damáiste déanta do réadmhaoin tríú páirtí mar gheall ar ghníomhaíochtaí na scoile.

Iarrtar ort dul i dteagmháil le hAonad Bainistíochta Riosca de chuid na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát (01-6640900) má tá aon amhras ann cibé ar chóir teagmhas áirithe a thuairisciú.

C38. Má tá iniúchadh á dhéanamh agam ar thimpiste cad ba chóir dom a thaifeadadh?

A. Tá sé tábhachtach agus is dea-chleachtas é na timpistí go léir a thaifeadadh a tharlaíonn sa scoil nó le linn gníomhaíochta ar bith a bhaineann leis an scoil. Caithfidh an scoil a chinntiú go ndéanfar athbhreithniú ar an eolas atá leagtha amach sa tuairisc ar an timpiste agus go gcuirfear bearta rialaithe i bhfeidhm chun a chinntiú go ndéanfar timpiste dá samhail a sheachaint sa todhcháí.

Ina theannta sin, caithfear a shainiú i gcóras tuairiscithe timpiste na scoile an ceanglas chun timpistí áirithe a thuairisciú don árachóir, don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta agus i gcás pobalscoileanna agus scoileanna cuimsitheacha, don Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát.

Ina theannta sin, má tá imeachtaí sibhialta ann, tá sé tábhachtach an t-eolas fíorasach go léir a bheith taifeadta agat d'fhonn a chabhrú le bailíocht an cháis nó a mhalairt de scéal. Is féidir an liosta seo a leanas a úsáid mar threoir chun a chinntiú go mbailítear an t-eolas is gá.

Ba chóir don Bhord Bainisteoireachta/don Choiste Gairmoideachais duine a cheapadh (is é an t-oifigeach sábháilteachta a cheaptar go minic) chun imscrúdú a dhéanamh ar na teagmhais agus ar na timpistí go léir. D'fhéadfadh an t-ionadaí sábháilteachta imscrúdú a dhéanamh freisin. Ba chóir an t-eolas a bhaineann le timpistí agus le neastimpistí a thaifeadadh ar fhoirm thuairisce ar thimpiste nó i leabhar thuairisce ar thimpiste. Ba chóir an t-eolas seo a athbhreithniú agus é a úsáid chun measúnuithe riosca a leasú chun dáta nuair is gá.

Caithfear a chur san áireamh san eolas seo:

- dáta an teagmhais;
- am an teagmhais;
- an duine gortaithe nó an duine a bhí i gceist agus na sonraí teagmhála áirithe a thaifeadadh;
- na finnéithe agus na sonraí teagmhála áirithe a thaifeadadh;
- sonraí na gníomhaíochta a bhí á déanamh nuair a tharla an teagmhas;
- suíomh na háite inar tharla an teagmhas agus fianaise ghrianghrafadóireachta nó pleananna an limistéir más cú sin;
- imthosca an teagmhais - cur síos mionsonraithe agus cúis na timpiste;
- na gortuithe a fulaingíodh;
- an chóir leighis a tugadh amach, m.sh. an gharchabhair;
- na seirbhísí éigeandála a bhí i gceist nó a glaoth chuig láthair na timpiste;
- sonraí trealaimh agus taifid seirbhíse an trealaimh sin i gcás go raibh baint aige leis an timpiste;
- sonraí an duine a chuir an timpiste in iúl, an t-am, an dáta.

TUILLEADH EOLAIS AGUS TACAÍOCHT

C39. Cad iad na pleananna ar chóir don scoil a dhéanamh le haghaidh fostaithe faoi mhíchumas?

A. Luaitear san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 gur ga d'fhostóirí "a mhéid is indéanta le réasún, sábháilteacht, sláinte agus leas ag an obair a chinntiú do na fostaithe go léir".

Luaitear i Rialachán 25 de na Rialacháin um Fheidhm Ghinearálta - Fostaithe faoi mhíchumas - go n'Áiritheoidh fostóir go n-eagrófar áiteanna oibre, más gá, le daoine faoi mhíchumas ag an obair a chur i gcuntas, go háirithe maidir le doirse, pasáistí, staighrí, cithfholcadáin, báisíní níocháin, leithris agus stáisiúin oibre a mbaineann na daoine sin úsáid dhíreach astu". Cuimsítear inrochtaineacht do dhaoine faoi mhíchumas i gCuid M de na Rialacháin Foirgníochta dar teideal "Rochtain do Dhaoine faoi Mhíchumas".

Is féidir tuilleadh eolais a aimsiú i "Fostaithe faoi Mhíchumas - Treoir fostóra maidir le cleachtais chuimsitheacha sábháilteachta agus sláinte a chur i bhfeidhm le haghaidh fostaithe faoi mhíchumas", ar fáil ó www.hsa.ie/publications. Tá tuilleadh eolais ar cheisteanna míchumais le fáil ón Údarás Náisiúnta Míchumais www.nda.ie

C40. Tá téacs sna comharthaí sábháilteachta sa scoil againn. An bhfuil sé seo ceart?

A. Leagtar amach sna Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2005 - Caibidil 1 de Chuid 7 - Comharthaí Sábháilteachta in Ionaid Oibre, na ceanglais maidir le comharthaí sábháilteachta in ionaid oibre. Ní cóir go mbeadh téacs sna Comharthaí Sábháilteachta. Ba chóir a thabhairt faoi deara, áfach, go n-ordaítear sna treoirlínte is déanaí a ghabhann leis na Rialacháin seo nach gá an téacs agus an pictegram atá ar na comharthaí atá ann cheana féin a athsholáthar nó spás a chur idir eatarthu go fisiceach.

C41. Cad a tharlaíonn má aimsítear rud éigin atá cearr sa scoil agam ag cigire an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta?

A. Ag brath ar thromchúiseacht an sáraithe ar reachtaíocht, d'fhéadfadh cigire ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta roinnt beart difriúil a dhéanamh, faoina rogha féin. I measc na mbeart seo tá gníomhaíochtaí cainte nó scríofa. Mar shampla, má mheasann cigire go mbeidh sábháilteacht, sláinte agus leas na ndaoine ag an obair i mbaol mar gheall ar ghníomhaíocht ar bith, d'fhéadfadh sé/sí a chur de cheangal ar an mBord Bainisteoireachta/ ar an gCoiste Gairmoideachais plean feabhsúcháin a chur isteach ina luaitear an beart ceartaitheach a dhéanfar. Tabharfaidh an cigire cóip den teorach feabhsúcháin don ionadaí sábháilteachta freisin, má tá ionadaí ceaptha ann.

Mí amháin tar éis don chigire glacadh leis an bplean feabhsúcháin, seolfaidh sé/sí litir chuig an mBord Bainisteoireachta/an gCoiste Gairmoideachais faoi cibé an bhfuil an plean leordhóthanach nó an gá athcheartú a dhéanamh air.

C42. Cén oiliúint/ionduchtú ar chóir don scoil a chur ar fáil do mhúinteoirí nua, lena n-áirítear múinteoirí ionadaíocha, a d'fhéadfadh a bheith ag obair sa scoil ar feadh roinnt laethanta?

A. Ba chóir eolas a thabhairt do mhúinteoirí ionadaíocha agus sealadacha agus do bhaill foirne shealadacha eile maidir le nósanna imeachta sábháilteachta agus sláinte sa scoil. San eolas seo tá nósanna imeachta aslonnaithe agus tuairiscithe, chomh maith le hábhair sábháilteachta ar leith, a bhaineann le réimse ábhair agus le hionad oibre an mhúinteora, m.sh. measúnuithe riosca a bhaineann lena réimse oibre/seomra ranga.

C43. Cén áit ar féidir liom tuilleadh eolais agus comhairle a fháil?

A. Tá méid mór eolais le fáil ar shuíomh Gréasáin an Údarás Sláinte agus Sábháilteachta www.hsa.ie nó www.hsa.ie/education, lena n-áirítear foilseacháin agus comhairle ar féidir a íoslódáil. Is acmhainn deisce cabhrach é le haghaidh fostóirí, fostaithe agus an phobail an tAonad Teagmhála Ionad Oibre de chuid an Údarás Sláinte agus Sábháilteachta. Déan teagmháil leis an Aonad Teagmhála Ionad Oibre ag:

Íosghlao: 1890 – 289 389

Facs: 01-614 7125

Ríomhphost: wcu@hsa.ie

D'fhorbair Aonad Oideachais an Údarás sraith earraí teagaisc ríomhfhoghlama le haghaidh scoileanna. Tá na cúrsaí gairid seo a leanas ar fáil saor in aisce ag www.alison.ie/hsa.

- Tús Eolais ar Shábháilteacht a Bhainistiú i Scoileanna
- Sábháilteacht le haghaidh múinteoirí sa Seomra Ranga Teicneolaíochta
- Sábháilteacht le haghaidh múinteoirí sa tSaotharlann Eolaíochta
- “Bí Sábháilte, Oibrigh go Sábháilte” le haghaidh daltaí idirbhliana/shraith na sinsear

Is féidir le pobalscoileanna agus le scoileanna cuimsitheacha dul i gcomhairle freisin ar 01-664 0900 le hAonad Bainistíochta Riosca na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát, le haghaidh comhairle agus treorach maidir le bainistíocht riosca sábháilteachta agus sláinte. D'fhéadfaí eolas ábhartha a aimsiú freisin ar an suíomh Gréasáin seo a leanas: www.stateclaims.ie. Is féidir tuilleadh eolais a fháil ar Shuíomh Gréasáin na Roinne Oideachais agus Scileanna: www.education.ie.

C44. Cad é an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta agus cad a dhéanann sé?

A. Is é an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta (HSA) comhlacht náisiúnta na hÉireann atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte ag an obair a chinntiú. Comhlacht neamhspleách is ea é, a bunaíodh faoin Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 agus déanann sé tuairisciú chuig an Aire Fiontair, Trádála agus Nuálaíochta.

Tá freagracht fhoriomlán ar an Údarás maidir le riaradh agus le forfheidhmiú sláinte agus sábháilteacht ceirde ag an obair in Éirinn, chomh maith leis an reachtaíocht ceimiceán contúirteach. Bíonn monatóireacht ar siúl ag an Údarás chun a chinntiú go gcomhlíontar an reachtaíocht san ionad oibre agus is féidir leis bearta forfeidhmithe (agus fiú ionchúisimh) a dhéanamh. Is iad príomhfheidhmeanna an Údarás sábháilteacht, sláinte agus leas ag an ionad oibre a chur chun cinn, eolas agus comhairle shaineolaíoch a chur ar fáil d'fhostóirí, d'fhostaithe agus do dhaoine féinfhostaithe, rialacháin, Treoirínte agus beartais nua a mholadh, monatóireacht a dhéanamh ar chomhlíonadh na reachtaíochta sábháilteachta agus sláinte ceirde agus ceimiceán agus é seo a chur i bhfeidhm.

C45. Cad í an Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus cad a dhéanann sí?

A. Faoin Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000, tarmligeadh ar Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) bainistíocht a dhéantar ar éilimh gortaithe pearsanta agus díobhála réadmhaoine in aghaidh an Stáit agus ar na rioscaí bunúsacha. Agus na feidhmeanna seo á ndéanamh ag an NTMA, tugtar an Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (SCA) uirthi.

Leagtar amach san Acht dhá chuspóir le haghaidh na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát:

- éilimh a bhainistiú ionas go bhféadfar a chinntiú go gcoimeádfar dliteanas an Stáit agus na costais dhlíthiúla ghaolmhara agus costais ghaolmhara eile ag an leibhéal is ísle agus is féidir; agus
- seirbhísí comhairliúcháin riosca a chur ar fáil do na húdaráis Stáit chun minicíocht agus déine na n-éileamh a laghdú le himeacht ama. I gcomhthéacs na dTreoirínte seo, cuimsítear pobalscoileanna agus scoileanna cuimsitheacha i sainchúram na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát. www.stateclaims.ie.

C46. An gá beartas iompair a bheith sa scoil againn?

A. D'fhéadfaí beartas ar leith a fhorbairt sa scoil a bhaineann le sábháilteacht ar bhóithre agus le sábháilteacht iompair. D'fhéadfaí plean bainistíochta tráchta a fhorbairt chun sábháilteacht níos fearr a chinntiú do dhaltaí, don fhoireann agus d'úsáideoirí eile na scoile.

Is féidir prótacal sábháilteachta ar bhóithre a chur i bhfeidhm le haghaidh na scoile, a dhíríonn ar na ceisteanna seo a leanas (más infheidhme):

- clár sábháilteachta ar bhóithre a chur ar fáil do na daltaí go léir mar chuid den churaclam;
- limistéir shábháilte bailithe agus tuirlingthe a chur ar fáil do charranna agus do bhusanna a thugann daltaí go dtí an scoil agus abhaile arís;
- ionad slán agus sábháilte a chur ar fáil le haghaidh rothar;
- tionscnaimh tuismitheoirí/caomhnóirí a spreagadh maidir le daltaí a bheith ag siúl/ag rothaíocht ar scoil;
- caitheamh creasa sábhála a spreagadh;
- dea-iompar ar bhusanna scoile a chur chun cinn;
- caitheamh beart frithchaiteach agus clogad a spreagadh agus daoine ag rothaíocht.

C47. An bhfuil gaol ann idir an curaclam a mhúintear agus an ráiteas sábháilteachta?

A. D'fhéadfaí eolas a chur i gceangal leis an ráiteas sábháilteachta a bhaineann leis na hábhair a chuirtear ar fáil sa scoil i láthair na huaire, nuair is soiléir go mbaineann na hábhair le cúrsaí sábháilteachta agus sláinte. D'fhéadfadh sé seo a bheith i siollabas an chúrsa, conas a dhéantar obair phraiticiúil agus tionscadail a chur i gcrích, conas a stóráiltear ábhair agus conas a dhéantar an t-ábhar a mhúineadh. D'fhéadfadh na hábhair seo a bheith san áireamh:

- Oideachas Sóisialta, Pearsanta agus Sláinte;
- Teicneolaíocht;
- Teicneolaíocht Ábhar (Adhmad);
- Míotalóireacht;
- Innealtóireacht
- Staidéir Foirgníochta;
- Eolaíocht;
- Corpoideachas;
- Ealaín, Ceardaíocht agus Dearadh;
- Eacnamaíocht Bhaile;
- Turais allamuigh agus turais oideachasúla sa Tíreolaíocht, sa Stair agus san Oideachas Sibhialta, Sóisialta agus Polaitiúil;
- Modúil Gairmchláir Idirbhliana, na hArdteistiméireachta Feidhmí, na hArdteistiméireachta;
- Cúrsaí Iar-Ardteistiméireachta;
- Eolaíocht Talmhaíochta;
- Grafaicí an Deartha agus na Cumarsáide;
- Talmhaíocht/Gairneoireacht;
- Ceardaíocht agus Dearadh;
- Staidéir Fóillíochta Gníomhaí;
- Innealtóireacht
- Lónadóireacht Óstáin agus Turasóireacht.

Nóta: D'fhorbair an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta acmhainní éagsúla chun príomhphrionsabail na sábháilteachta, na sláinte agus an leasa a mhúineadh agus a fhoghlaim. Tá siad seo ar fáil ag www.hsa.ie/education.

Gluais

Tugtar míniú gairid sa ghluais seo a leanas ar roinnt de na téarmaí a úsáidtear sna Treoirí seo.

Timpiste

Timpiste a eascraíonn as an bhfostaíocht nó i gcúrsa na fostaíochta, agus obair á déanamh ag duine, a mbíonn gortú pearsanta mar thoradh uirthi.

Cosc Timpistí

Bearta a chuirtear i bhfeidhm a ceapadh chun laghdú a bhaint amach ar thimpistí nó ar an gcumas timpiste laistigh de chóras, d'eagraíocht nó de ghníomhaíocht. Is é clár chosc ar thimpiste clár a dhéanann iarracht gortú pearsanra agus/nó damáiste do réadmhaoin a sheachaint.

Tuairisc ar thimpiste (Foirm Thuairisce ar Theagmhas (IR1))

Foirm a ceadaíodh faoi na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta). Ní féidir ach an fhoirm seo a úsáid chun timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta. Tugann an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta spreagadh do gach fostóir timpistí a thuairisciú ar líne ag www.hsa.ie.

Iniúcháireacht

I gcomhthéacs bhainistíocht sábháilteachta agus sláinte, is próiseas struchtúrtha í iniúcháireacht ina ndéantar eolas neamhspleách a bhailiú maidir le héifeachtacht, le héifeachtúlacht agus le hiontaofacht an chórais ghinearálta um bhainistíocht sábháilteachta agus sláinte, chomh maith le pleananna comhghníomhaíochta a leagadh amach.

Guais Bhitheolaíoch

Guais a bhaineann le horgánaigh bheo, lena n-áirítear rudaí mar víris agus ábhair nimhiúla a thagann as rudaí beo, m.sh. ainmhithe agus baictéir san uisce óil.

Bulaíocht

Is í bulaíocht san ionad oibre iompar míchuí leantach, díreach nó indíreach, cibé ó bhéal, fisiceach nó eile, a dhéanann duine amháin nó níos mó i gcoinne duine eile nó daoine eile, ag an ionad oibre agus/nó i gcúrsa na fostaíochta, a d'fhéadfaí breithniú air go réasúnta mar iompar a dhéanann dochar don cheart chun na dínite ag an obair de chuid duine aonair. D'fhéadfadh teagmhas ar leith den chineál iompair a thugtar cur síos air sa mhíniú seo tarcaisne a chur ar an dínit ag an obair ach ní mheastar gur bhulaíocht é teagmhas aon uaire.

Guais Cheimiceach

Guais neamh-bheo a eascraíonn as substaintí, lena n-áirítear solaid, leachtanna nó gala a d'fhéadfadh idirghníomhú. Is féidir le roinnt ceimiceán díobháil a dhéanamh do chorp an duine má dhéanfar iad a ionanálú, a ionghabháil nó a ionsú, m.sh. ceimiceáin a bhfuil luaidhe, alcól agus hidreacarbóin iontu.

Comhlíonadh/Rialúcháin/Bearta Rialúcháin

Glactar leis na réamhchúraimí seo chun rioscaí a íoslaghdú nó chun deireadh a chur leo mar gheall ar an measúnú riosca.

Duine inniúil

Luaitear in Alt 2(2) den Acht 2005 *“meastar go bhfuil duine ina dhuine nó ina duine inniúil, ag féachaint don tasc ar gá dó nó di a dhéanamh agus méid nó guaiseacha an ghnóthais nó an fhorais ina mbíonn sé nó sí ag dul i mbun oibre, nuair a bhíonn go leor oiliúna, taithí agus eolais cuí ag an duine maidir le nádúr na hoibre a rachfar ina bun.”*

Feabhsú Leanúnach

Déanann sé seo tagairt don phróiseas ina gcuirtear feabhas ar chóras bainistíochta sábháilteachta agus sláinte na scoile mar a shainaithnítear sna measúnuithe riosca.

Tarlú Contúirteach

Is é tarlú contúirteach imeacht nár pleanáladh nó sraith imeachtaí nach mbaineann iarmhairtí iarbhir leo ach a d'fhéadfadh, in imthosca a bhfuil rud beag níos difriúla, tionchair gan iarraidh nó neamhbheartaithe a bheith acu ar shábháilteacht agus ar shláinte na ndaoine, ar an réadmhaoín, ar an timpeallacht nó ar chomhlíonadh dlíthiúil nó rialúcháin. Caithfear tarluithe contúirteacha a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta ag úsáid foirme IR3.

Is iad samplaí de tharluithe contúirteacha:

- (a) intit, iompú, teip, pléascadh, briseadh, díluchtú nó rólódáil gearrchiorcaid leictigh, nó mí-fheidhm trealamh oibre,
- (b) intit nó intit pháirteach fhoirgneamh nó struchtúr ar bith a bhfuil á thógáil nó in úsáid mar ionad oibre,
- (c) scaoileadh nó scaoileadh timpisteach, éalú nó lasadh shubstaint ar bith,
- (d) dóiteán a bhaineann le substaint ar bith, nó
- (e) lasadh nó pléascadh neamhbheartaithe pléascán ar bith.

Substaint Chontúirteach (féach Substaint Ghuaiseach)

Pleanáil Éigeandála

An tslí ina ndéantar plean ginearálta a chur le chéile agus é a fhorbairt chun freagairt do dhálaí éigeandála a bhaineann le hoibrithe agus le trealamh, m.sh. sraith imeachtaí loighciúla.

Fostaithe/Foireann

Chun go mbeadh sé níos éasca a léamh, úsáidtear an focal 'fostaí' in ionad an fhocail 'foireann' i mórán cásanna. Nuair a luaitear an focal 'fostaí', is féidir leis an léitheoir 'foireann' a bhaint as seo.

Rialúcháin Innealtóireachta

Is iad rialúcháin innealtóireachta úsáid beart fisiceach chun guaiseacha san ionad oibre a íoslaghdú, m.sh. eastarraingt ag an bhfoinse trí aeráil áitiúil sceite, páirteanna gluaiseachta innealra a chosaint.

Eirgeanamaíocht

"Is í eirgeanamaíocht cur i bhfeidhm an eolais maidir le hiompar, le cumais, le teorainneacha agus le tréithe eile an duine, agus uirlisí, meaisíní, tascanna, poist agus timpeallachtaí á ndearadh le haghaidh úsáide táirgiúla, sábháilte, compordaí agus éifeachtaí ag daoine." (McCormick agus Saunders 1993).

Is é an cuspóir ná an rogha is fearr a bhaint amach idir an post agus an oibrí. Is í an eirgeanamaíocht an eolaíocht ina gcuirtear post in oiriúint leis an oibrí.

Guais

Is í guais rud ar bith a d'fhéadfadh díobháil a dhéanamh do dhaoine, do réadmhaoín nó don timpeallacht. Is féidir le hábhar oibre, píosa trealamh nó modh nó cleachtas oibre a bheith i gceist anseo.

Sainaithint Guaise

Is é seo an próiseas ina shainaithnítear dálaí nó imeachtaí a d'fhéadfadh cumas gortaithe nó díobháil do shláinte an duine a bheith mar thoradh orthu.

Substaint Ghuaiseach

Is í substaint ghuaiseach rud éigin a d'fhéadfadh díobháil a dhéanamh. I measc na substaintí seo:

- tá substaintí a tugadh isteach go díreach san ionad oibre agus a láimhseáladh, a stóraladh agus a úsáideadh le haghaidh próiseála, m.sh. tuaslagóirí, oibreáin ghlantacháin, gliúnna, roisíní, péinteanna;
- tá substaintí a chruthaítear de bharr próisis nó gníomhaíochta oibre, m.sh. múch ó tháthúchán/ó shádráil, deannach ó mheaisíníu adhmaid, deannach urláir, tuaslagóirí;
- tá substaintí a chruthaítear mar dhramhail nó iarmhar.

D'fhéadfaí breithniú ar oibreáin mar shubstaintí contúirteacha ní amháin mar gheall ar a bhfuil iontu (i.e. i bhfoirm comhpháirteanna nó comhábhar ceimiceach) ach mar gheall ar an bhfoirm nó an tslí ina n-úsáidtear san ionad oibre iad, m.sh. is féidir le huisce te a úsáidtear mar ghal a bheith ina chúis le dónna tromchúiseacha agus ba chóir rialú leordhóthanach a chur ar fáil chun a leithéid de nochtadh a sheachaint.

An tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta (HSA)

Is é an tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta (HSA) comhlacht náisiúnta na hÉireann atá freagrach as sábháilteacht agus sláinte ag an obair a chinntiú. Eagraíocht stát-urraithe is ea é a bunaíodh faoin Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair agus déanann sé tuairisciú chuig an Aire Fiontar, Trádála agus Nuálaíochta. Tá an tÚdarás freagrach as gach cineál ionaid oibre agus as gach cineál oibre sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha.

Teagmhas

Imeacht nó sraith imeachtaí nár pleanáladh, a d'fhéadfadh a bheith ina cúis le timpiste.

Foirm Thuairisce ar Theagmhas (IR1)

Foirm a ceadaíodh faoi na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta). Ní féidir ach an fhoirm seo a úsáid chun timpistí a thuairisciú don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta.

Athbhreithniú Tosaigh

Is é athbhreithniú tosaigh an próiseas ina shainithnítear na réimsí ina ndéantar na socruithe sábháilteachta, sláinte agus leasa atá ann cheana féin a chomhlíonadh agus na réimsí nach ndéantar na socruithe seo a chomhlíonadh iontu.

Frith-dhúnadh

Modh dearfach chun an chumhacht a dhíscor nó chun rud éigin a chur as gníomh trí ghlas fisiceach a úsáid chun deireadh a chur le gluaiseacht nó le hoibriú.

Láimhsiú

Ciallaíonn láimhsiú ualach aon iompar nó tacú d'ualach ag fostaí amháin nó níos mó agus áirítear leis ardú, cur síos, brú, tarraingt, iompar, nó aistriú ualaigh, a mbaineann baol d'fhostaithe leis de bharr a shaintréithe nó dhroch-choinníollacha eirgeanamaíocha, gortú droma ach go háirithe.

Neamhoird Mhatánchnámharlaigh

Is é seo an téarma teicniúil le haghaidh péine nó gortaithe ar bith a chuireann isteach ar mhataín, ar bhallnaisc, ar ailt nó ar néaróga. D'fhéadfadh timpiste a bheith mar chúis leis an ngortú nó nochtadh fhadtéarmach ar thascanna atriallacha íseal-déine.

Sábháilteacht agus Sláinte Cheirde

Cleachtas sábháilteachta agus sláinte a bhaineann le hoibríthe agus le hionaid oibre nó le daoine a gcuireann gníomhaíochtaí oibre isteach orthu.

Uasluachanna Ceirde Teagmhas faoi Lé

Is í Uasluach Ceirde Teagmhas faoi Lé ann an t-uasdlús ábhair shalaithe aeriompartha a d'fhéadfadh duine teacht i dteagmháil leis laistigh de thréimhse áirithe.

Cairt Eagrúcháin

Struchtúr/Plean na heagraíochta a bhaineann le freagrachtaí an luchta bainistíochta agus na foirne.

Trealamh cosanta pearsanta (TCP)

Gach trealamh atá ceaptha le caitheamh nó bheith i sealúchas fostaí mar chosaint ar ghuais amháin nó níos mó is dócha a chuirfeadh sábháilteacht agus sláinte an fhostaí ag an obair i mbaol, agus áirítear aon bhreisthe nó aon ghabhálas trealamh, más mar sin a ceapadh, ach ní áirítear:

- gnáthéadaí oibre agus éidí nár cheapadh go sonrath d'fhonn sábháilteacht agus sláinte an fhostaí a chosaint;
- trealamh cosanta pearsanta le haghaidh iompair ar bhóthar;
- trealamh spóirt;
- trealamh féinchosanta nó bactha; nó,
- gairis iniompartha chun rioscaí nó núiseanna a bhrath nó a chomharthú.

Guais Fhísiceach

Cuimsíonn guais fhísiceach guaiseacha a eascraíonn as foinsí éagsúla mar fhuacht, teas, eirgeanamaíocht (neamhoird mhatánchnámharlaigh, an leibhéal gníomhaíochta láimhe agus an t-ardú), radaíocht ianaithe, UV agus radaíocht infheicthe.

Cosc

I gcomhthéacs sábháilteachta agus sláinte, is éard atá i gceist le cosc ná beart a dhéanamh anois a chuirfidh stop le rud éigin diúltach sa todhchaí, a chinnteoidh dá bhrí sin nach dtarlóidh rud éigin a d'fhéadfadh tarlú.

Guaiseacha Síceasóisialta

D'fhéadfadh strus a bheith ag baint le go leor tosca ag an obair agus d'fhéadfadh laghdú teacht ar ár leas mothúcháin agus fhisiceach mura dtacaítear leo nó mura ndéantar iad a réiteach.

Is féidir guaiseacha síceasóisialta a thabhairt ar ghnéithe seo an ionaid oibre i roinnt samhlacha sábháilteachta agus sláinte, mar cuireann siad an mheabhairshláinte i mbaol sa tslí chéanna is a gcuireann guaiseacha fhisiceacha sábháilteacht agus sláinte fhisiceach na bhfostaithe i mbaol.

Clárú, Meastóireacht agus Údarú Ceimiceán (REACH)

Rialachán atá ceaptha chun bainistíocht agus chun rialú a dhéanamh ar ghuaiseacha agus ar rioscaí féideartha do shláinte an duine agus don timpeallacht a thagann ó cheimiceáin a dhéanamh, a allmhairiú agus a úsáid laistigh den AE agus ag an am céanna, a chuireann le hiomaíochas thionscal na hEorpa trí nuálaíocht a chothú. Acraim is ea REACH do Chlárú, Meastóireacht agus Údarú Ceimiceán. Is é srianadh an ceathrú céim de REACH.

Indéanta le Réasún

Is é an míniú a thugtar ar "indéanta le réasún" sa reachtaíocht go bhfuil "an aire cheart go léir déanta ag fostóir trí na bearta cosanta agus coisctheacha is gá a chur i bhfeidhm, tar éis do na guaiseacha ionchasacha a shainaithint agus tar éis measúnú a dhéanamh ar na rioscaí gaolmhara don tsábháilteacht agus don tsláinte, ar dhóigh go mbeadh timpiste nó gortú don tsláinte mar thoradh orthu san ionad oibre lena mbaineann agus go bhfuil sé díreireach go mór aon bhearta breise a chur i bhfeidhm." D'fhéadfaí a thuiscint le "indéanta le réasún" an méid a dhéanadh duine réasúnta ag féachaint do na himthosca ar leith.

Freastal Réasúnta

Ionad oibre ar bith a chomhlíonann ceanglais na Rialachán um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007.

Coimeád Taifead

Eolas a choimeád a bhaineann leis an ionad oibre.

Riosca

Maidir le gortú nó díobháil ar bith, ciallaíonn riosca an dóchúlacht go dtarlóidh gortú nó díobháil agus déine na n-iarmhairtí a d'fhéadfadh a eascairt as an riosca. Braitheann riosca freisin ar líon na ndaoine a thagann i dteagmháil leis an nguais.

Measúnú Riosca

Is é measúnú riosca an próiseas ina shocraítear an mbaineann riosca le guais shainnithne. Socraítear tábhacht an riosca bunaithe ar mhínicíocht an tarlaithe féideartha agus ar dhéine a iarmhairtí.

An Coiste Sábháilteachta

Coiste atá comhdhéanta d'ionadaithe lucht bainistíochta agus fostaí a ghlacann páirt sna socrúithe comhairliúcháin sábháilteachta san ionad oibre.

Bileog Sonraí Sábháilteachta (BSS)

Doiciméad a chuimsíonn eolas mionsonraithe maidir le sláinte agus sábháilteacht an duine a chosaint agus leis an timpeallacht a chosaint. Cuirtear meicníocht ar fáil sa Bhileog Sonraí Sábháilteachta (BSS) chun an t-eolas cuí maidir le substaintí agus le hullmhóidí aicmithe a tharchur síos shlabhra an tsoláthair go dtí an t-úsáideoir díreach ina dhiaidh sin. Is é an déantóir a eisíonn an bhileog agus tugtar cur síos mionsonraithe inti ar an eolas teicniúil agus ar na guaiseacha a bhaineann leis na substaintí agus leis na hullmhóidí seo a láimhsiú, a stóráil agus a úsáid, chomh maith le bearta coiscitheacha le haghaidh fostaithe agus nósanna imeachta éigeandála.

Córas Bainistíochta Sábháilteachta agus Sláinte (CBS)

Déanann sé seo tagairt don chuid sin de chóras bainistíochta ginearálta na scoile ina gcuirtear san áireamh an struchtúr eagraíochtúil, gníomhaíochtaí pleanála, freagrachtaí, cleachtais, nósanna imeachta agus acmhainní chun beartas sábháilteachta agus sláinte na scoile a fhorbairt, a chur i bhfeidhm, a bhaint amach, a athbhreithniú agus a chothabháil.

An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005

An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, a tugadh isteach in ionad an Achta um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 1989 agus a rinne an tAcht sin a chúlghairm, tugadh isteach é chun foráil bhreise a dhéanamh le haghaidh shábháilteacht, sláinte agus leas na ndaoine ag an obair. San Acht seo, soiléirítear agus cuirtear feabhas ar fhreagrachtaí na bhfostóirí, na ndaoine féinfhostaithe, na bhfostaithe agus páirtithe éagsúla eile maidir le sábháilteacht agus sláinte ag an obair. Tugtar sonraí san Acht freisin ar ról agus ar fheidhmeanna an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta, déantar foráil ann le haghaidh réimse beart forfheidhmithe a d'fhéadfaí a chur i bhfeidhm agus luaitear pionóis ann a d'fhéadfaí a chur i bhfeidhm toisc sárú a bheith déanta ar shábháilteacht agus ar shláinte cheirde.

Oifigeach Sábháilteachta

Duine inniúil a bhíonn roghnaithe agus ceaptha ag an bhfostóir nó a roghnaítear agus a cheaptar ar son an fhostóra. Is féidir le hoifigeach sábháilteachta cabhrú le córas bainistíochta sábháilteachta agus sláinte a chur i bhfeidhm, a athbhreithniú agus a chothabháil. Ní gá oifigeach sábháilteachta a cheapadh de réir dlí.

Beartas Sábháilteachta agus Sláinte

Caithfidh an beartas sábháilteachta agus sláinte a bheith ag tús an ráitis sábháilteachta. Is é an beartas seo tiomantas an ghnóthais chun sábháilteacht agus sláinte na bhfostaithe a chosaint.

Ionadaí Sábháilteachta

Duine a roghnaítear agus a cheaptar faoi Alt 25 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005.

NÓ

Duine a bhíonn roghnaithe agus ceaptha ag na fostaithe chun ionadaíocht a dhéanamh dóibh i gcomhairliúcháin leis an bhfostóir maidir le hábhair sábháilteachta, sláinte agus leasa ag an ionad oibre.

Ráiteas Sábháilteachta

De réir Alt 20 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005, cuirtear de cheangal ar eagraíocht clár scríofa a leagadh amach chun na nithe seo a leanas a chosaint:

- sábháilteacht agus sláinte na bhfostaithe nuair a bhíonn siad ag obair;
- sábháilteacht agus sláinte na ndaoine eile a d'fhéadfadh a bheith san ionad oibre, lena n-áirítear custaiméirí, cuairteoirí agus baill den phobal.

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

Faoin Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000, tarmligeadh ar Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) bainistíocht ar éilimh gortaithe pearsanta agus díobhála réadmhaoine in aghaidh an Stáit agus ar na rioscaí bunúsacha. Agus na feidhmeanna seo á ndéanamh ag an NTMA, tugtar an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (SCA) uirthi.

Obair ar Airde

Obair in aon áit, lena n-áirítear:

- (a) le linn rochtain a fháil ar aon áit nó dul amach as an áit sin, ach amháin trí mheán staighre, i láthair bhuan oibre, nó
- (b) ag leibhéal na talún nó faoi thalamh

óna bhféadfadh fostaí achar a thitim, ar achar titime é a bhféadfadh gortú pearsanta eascairt as, i gcás nach mbeadh mbeart arna n-éileamh faoi na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Obair ar Airde) 2006 tógtha, agus áiríonn aon tagairt d'obair a dhéanamh ar airde rochtain a fháil ar áit nó an áit sin a fhágáil fad is atáthar ag obair.

Stáisiún Oibre

Cóimeáil déanta as trealamh scáileán taispeána, a sholáthraítear seans le méarchlár nó feiste ionchuir nó bogearra, nó meascán de bhfuil roimhe, a shocraíonn an comhéadan oibritheora agus innill, agus a n-áirítear leis:

- cathaoir agus bord nó dromchla oibre;
- aon ghabhálaí agus forimeallaí roghnacha; agus
- timpeallacht ghar-raonach oibre an trealaimh scáileán taispeána.

Neamhoird na nGéag Uachtarach atá Bainteach leis an Obair

Is iad neamhoird na géag uachtarach atá bainteach leis an obair ná cineál neamhoird mhatánchnámharlaigh, a tharlaíonn mar gheall ar an obair nó an timpeallacht ina ndéantar an obair. Is féidir le hairíonna teacht chun cinn thar thréimhse fada, ach d'ainneoin é seo, d'fhéadfadh na hairíonna bheith tromchúiseach.

Foinsí Tagartha agus Ábhar Treorach

An Roinn Oideachais agus Scileanna:

Íoslódáil saor in aisce ó www.education.ie.

- Glacadh Treoirlínte Cosanta Leanaí ag Iar-Bhunscoileanna sa bhliain 2005/6 agus Teileafón a Chur Ar Fáil An tSeirbhís Síceolaíochta <http://www.education.ie/home/home.jsp?pcategory=33437&ecategory=33450&language=GA>
- Soiléiriú maidir le hImlitir PBU5/2005 - Athbhreithniú ar Shábháilteacht agus Sláinte Cheirde i http://www.education.ie/servlet/blobservelet/M24_04.doc
- Treoirlínte agus Nósanna Imeachta Cosanta Leanaí le haghaidh Iar-Bhunscoileanna (0062/2006) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/cl0062_2006.doc
- Staidéir Foirgníochta http://www.education.ie/servlet/blobservelet/lc_design_communications_tg_2009.pdf?language=EN
- Doiciméid treorach teicniúla foirgníochta (Doiciméid Treorach Teicniúla) <http://www.education.ie/robots/view.jsp?pcategory=17216&language=GA&ecategory=54380&link=link001&doc=50431>
- Pleanáil Theagmhach i gComhthéacs Éigeandála Náisiúnta - Ciorclán chuig Údarás Bainistíochta na mBunscoileanna, na n-Iar-Bhunscoileanna agus na nInstitiúidí Tríú Leibhéil (PBU04/04) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/pbu04_04.doc
- Grafaicí an Deartha agus na Cumarsáide
- Turais Oideachasúla ag Grúpaí Scoile (laistigh agus lasmuigh den Stát araon) (imlitir M20/04) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/ppm20_04.doc
- Liostaí Troscáin agus Trealaimh (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta - Eolas de réir Ábhair) <http://www.education.ie/home/home.jsp?pcategory=17216&ecategory=50521&language=EN>
- Treoirlínte maidir le Foréigean i Scoileanna (imlitir M18/99) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/ppc18_99.doc
- Cúrsaí Sláinte agus Sábháilteachta - Bainistíocht Múscáin (0088/2006) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/cl0088_2006.doc
- Socruithe Árachais le haghaidh daltaí ar Mhodúil Thaihtí Oibre i bPobalscoileanna/Scoileanna Cuimsitheacha (0148/2006) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/cl0148_2006.doc
- Seirbhís Sláinte Ceirde a Thabhairt Isteach le haghaidh Múinteoirí (0065/2008) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/cl0065_2008.doc
- Cosc ar an Tobac i ngach ionad oibre (M25/04) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/m25_04.doc
- Maolú Radaíochta le haghaidh scoileanna (imlitir M46/01) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/m46_01.doc
- Tuairisc na Meithle ar mheáchan málaí scoile (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 1998) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/des_report_of_weight_of_schoolbags.pdf?language=EN
- Ag Freagairt do Theagmhais Chriticiúla, Comhairle agus Paca Eolais le haghaidh Scoileanna, An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais <http://www.education.ie/home/home.jsp?pcategory=33437&ecategory=33450&language=EN>
- Soiléiriú Maidir Le hImlitir PBU5/2005 - Athbhreithniú ar Shábháilteacht agus Sláinte Cheirde sna Teicneolaíochtaí in Iar-Bhunscoileanna (0085/2006) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/cl0085_2006.doc
- Meáchan Málaí Scoile (M35/05) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/m35_05.doc
- Meáchan Málaí Scoile (M41/98) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/m41_98.doc
- Córais Eastarraingthe Dheannach Adhmaid i Scoileanna Dara Leibhéil (M45/01) http://www.education.ie/servlet/blobservelet/m45_01.doc

An tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta

Íoslódáil saor in aisce ó www.hsa.ie/publications.

Foirgníocht

- Foirm Cheadaithe (AF1) - na sonraí ar chóir don Chliant a chur in iúl don Údarás Sláinte agus Sábháilteachta sula gcuirfear tús leis an bpróiseas deartha
- Cliaint san Fhoirgníocht - Treoir Dea-Chleachtais
- Treoir do Chliaint a ghlacann páirt i dTionscadail Foirgníochta
- Treoirlínte maidir le Ceanglais Soláthair, Deartha agus Bainistíochta na Rialachán um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Foirgníocht) 2006
- Treoir ar na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Obair ar Airde) 2006
- Sábháilteacht Aispeiste
- Úsáid Shábháilte Ardán Oibre/Tristéal
- Sábháilteacht agus Sláinte ar Thionscadail Foirgníochta - Ról na gCliant (P84) - Treoir do Chliaint a ghlacann páirt i dTionscadail Foirgníochta
- Dréimír a Úsáid go Sábháilte - Bileog Eolais
- Na Rialacháin maidir le hObair ar Airde - Bileog Eolais

Eirgeanamaíocht

- Pian Droma - Póstaer
- Treoir maidir leis na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007, Caibidil 5 de Chuid 2: Trealamh Scáileán Taispeána
- Eirgeanamaíocht san Ionad Oibre
- Faigh Greim - Stop Sleamhnú agus Tuislí
- Treoir maidir le Bainistíocht Láimhsithe san Ionad Oibre
- Treoir maidir leis na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta): Láimhsiú - Caibidil 4 de Chuid 2
- Cás-Staidéir Measúnaithe Riosca maidir le Láimhsiú (DVD)
- Cosc ar Shleamhnú, ar Thuislí agus ar an Titim san Ionad Oibre - Bileog Eolais

Garchabhair

- Treoir maidir leis na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007, Caibidil 2 de Chuid 7: Garchabhair

Ginearálta:

- Foirm Thuairisce ar Theagmhas (IR1) - *déan teagmhas a thuairisciú ar líne nó iarr ar chruachóip ón Údarás Sláinte agus Sábháilteachta*
- Treoir Ghairid maidir leis an Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
- Straitéis um Chosc ar Thimpistí, ar Ghortuithe agus ar Bhreiteachtaí san Ionad Oibre (2004-2009)
- Cód Cleachtais d'Fhostóirí agus Fostaithe maidir le Bulaíocht ag an Obair a Chosc agus a Réiteach, 2007
- Cairt chun Dínite san Ionad Oibre, Póstaer i mBéarla agus i nGaeilge - Méid A4 2007
- Fostaithe faoi Mhíchumas
- Foirm Fhógra ar Tharlú Contúirteach (IR3)
- Treoir do Stiúrthóirí agus do Bhainisteoirí Sinsearachtaí maidir lena bhFreagrachtaí le haghaidh Sábháilteachta agus Sláinte san Ionad Oibre

- Treoir maidir leis an Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
- Treoirínte faoi Dheirmitíteas Ceirde
- Treoirínte maidir le Measúnuithe Riosca agus le Ráitis Sábháilteachta
- Treoirínte maidir le hIonadaithe Sábháilteachta agus le Comhairliúchán Sábháilteachta
- Treoir maidir leis na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007
- Comharthaí Éigeantacha Sábháilteachta
- Foréigean ag an Obair
- Straitéis um Shláinte agus Leas san Ionad Oibre
- Paca Obair go Dearfach
- Bainistíocht Sábháilteachta agus Sláinte san Ionad Oibre

Fostaithe ag Iompar Clainne

- Fostaithe ag Iompar Clainne, Fostaithe Iarbheithe agus Fostaithe a bhfuil Leanbh Cíche acu a Chosaint

Sábháilteacht ar an bhFeirm - áiseanna teagaisc

- Leanaí agus Sábháilteacht ar an bhFeirm
- Leabhar do Leanaí - "Slán Sábháilte ar an bhFeirm le Jessy"
- Sábháilteacht Leanaí ar an bhFeirm - Bileog Eolais
- Cód Cleachtais maidir le Timpistí do Leanaí agus do Dhaoine Óga sa Talmhaíocht a Chosc
- Imir go Sábháilte, Fan Slán Sábháilte ar an bhFeirm
- Slán Sábháilte ar an bhFeirm le Jessy

Taithí Oibre

- Cúrsaí sábháilteachta agus sláinte le haghaidh daltaí ag dul i mbun taithí oibre - Treoir ghairid do mhuinteoirí

Iompar san Ionad Oibre

- Seicliosta maidir le hIompar san Ionad Oibre
- Sábháilteacht Iompair san Ionad Oibre - Bileog Eolais don Lucht Bainistíochta
- Sábháilteacht Iompair san Ionad Oibre - Bileog Eolais maidir le Cúlú Feithiclí
- Sábháilteacht Iompair san Ionad Oibre - Bileog Eolais do Thiománaithe Sábháilte
- Sábháilteacht Iompair san Ionad Oibre - Bileog Eolais maidir le hIonad Oibre Sábháilte

Ag Obair le Ceimiceáin

- Aonocsaíd Charbóin - Bileog Eolais
- Treoirínte maidir le hAsma Ceirde
- Galar na Léigiúnach - Bileog Eolais
- Measúnú Riosca ar Ghuaiseacha Ceimiceacha

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

Íoslódáil saor in aisce ó www.stateclaims.ie.

- Treoirínte do Phríomhoidí agus do Bhoird Bainisteoireachta maidir le Fás Múscáin i bhFoirgnimh Stáit a Bhainistiú
- Treoirínte don Fhoireann Ghlantacháin Scoile maidir le Fás Múscáin i bhFoirgnimh Stáit a Bhainistiú
- Treoirínte don Fhoireann Cothabhála Scoile maidir le Fás Múscáin i bhFoirgnimh Stáit a Bhainistiú
- Athbhreithniú ar Shábháilteacht agus Sláinte Cheirde sna Teicneolaíochtaí in Iar-Bhunscoileanna, An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát i gcomhar leis an Roinn Oideachais agus Eolaíochta

An tSeirbhís Tacaíochta Dara Leibhéal

- Sábháilteacht san Eolaíocht Scoile, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 1996
- Sábháilteacht sa tSaotharlann Scoile - Díúscairt Ceimiceán, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 1996
- An tSeirbhís Tacaíochta Teicneolaíochta www.t4.ie
- An Tionscnamh Pleanála le haghaidh Forbairt Scoile www.sdpi.ie
- An tSeirbhís Tacaíochta Dara Leibhéal www.slss.ie

Reachtaíocht

- Na hAchtanna um Rialú Foirgníochta 1990 agus 2007
- An tAcht um Dhliteanas Sibhialta agus Cúirteanna 2004
- An tAcht Oideachais 1998
- An tAcht Oideachais (Leas) 2000
- Na hAchtanna Seirbhísí Dóiteáin 1981 agus 2003
- An tAcht um Dhliteanas Áititheoirí 1995
- An tAcht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000
- Na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Oibreáin Cheimiceacha) 2001
- An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
- Na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Foirgníocht) 2006
- Na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007
- Cód Cleachtas 2007 maidir leis na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Oibreáin Cheimiceacha) 2001

Acmhainní sa RA:

Nóta: Cloíonn na hacmhainní seo le reachtaíocht an RA atá difriúil ó dhlí na hÉireann i dtéarmaí dualgas cúraim. D'fhéadfá roinnt de na naisc a úsáid mar eiseamláirí den dea-chleachtas.

- Adventure Activities Licensing Authority
- Health and Safety Executive: oideachas, foinsí eolais agus treoir - www.hse.gov.uk
- Watch your Step in Education/Togh do Choiscéim san Oideachas - Health and Safety Executive
- Health and Safety Executive, nasc chuig Treoirínte maidir le turais scoile www.hse.gov.uk/schooltrips
- Safety and Health of Pupils on Educational Visits/Sábháilteacht agus Sláinte na nDaltaí ar Chuirteanna Oideachais - Department for Education and Skills
- Safety and Health on Educational Excursions: A Good Practice Guide/Sábháilteacht agus Sláinte ar Thurais Oideachasúla: Treoir Dea-Chleachtas - Scottish Executive Publications
- The Association for Physical Education (UK) www.afpe.org.uk
- Safe Practice in Physical Education and School Sport/Cleachtas Sábháilte sa Chorpoidéachas agus sa Spóirt Scoile, Association for Physical Education
- Is féidir eolas a fháil ar an suíomh Gréasáin Teacher Net: www.teachernet.gov.uk/wholeschool/

healthandsafety maidir leis na nithe seo a leanas:

- Sábháilteacht agus sláinte ar chuirteanna oideachasúla
- Cógais leighis a bhainistiú i scoileanna
- Garchabhair le haghaidh scoileanna
- Cleachtas sábháilte sa chorpoidéachas
- Slándáil scoile
- Conas déileáil le bás tobann dalta
- Cearta slí trí áitreabh scoile
- Ábhar sábháilteachta agus sláinte eile
- Pleanáil éigeandála

HEALTH AND SAFETY
AUTHORITY

Health and Safety Authority
Workplace Contact Unit Locall: 1890 289 389
www.hsa.ie/education email: wcu@hsa.ie

State Claims Agency

State Claims Agency
Tel: 01-664 0900
www.stateclaims.ie email: info@stateclaims.ie

A N R O I N N | DEPARTMENT OF
OIDEACHAIS | EDUCATION
AGUS SCILEANNA | AND SKILLS

Department of Education and Skills
Tel: 01-889 6400
www.education.ie email: info@education.gov.ie

School Development Planning Initiative
www.sdpi.ie

ISBN 978-1-84496-133-7

©Copyright 2010
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system,
or transmitted in any form or by any means without prior permission.